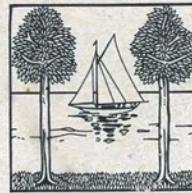

Mjøsenlagets
Aarbok
1915

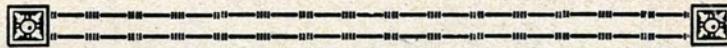
Mjøsenlagets
Aarbok

1915

1. Udenfor Lagets Hovedkvarter i Minneapolis ved Mødet ifjor.
2. Fra Paraden i Minneapolis.
3. Fotografisten fotograferet ved en Udflygt af Mjøsenlagsmedlemmer til Parken ved Minnehaha Falls.

Mjösenlagets Embedsmænd

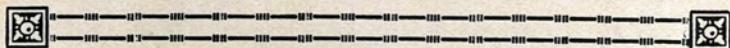
DR. C. L. OPSAL - FORMAND
RED WING, MINN.

THOR SKONNORD - VICE-FORMAND
MINNEAPOLIS, MINN.

OTTO P. K. HJERMSTAD - SEKRETÆR
CHIPPEWA FALIS, WIS.

OTTO C. ERICSON - KASSERER
CHICAGO, ILL.

PASTOR OLAV A. KVISGAARD - SAGA SKRIVER
ELLSWORTH, WIS.

Om Mjösen.

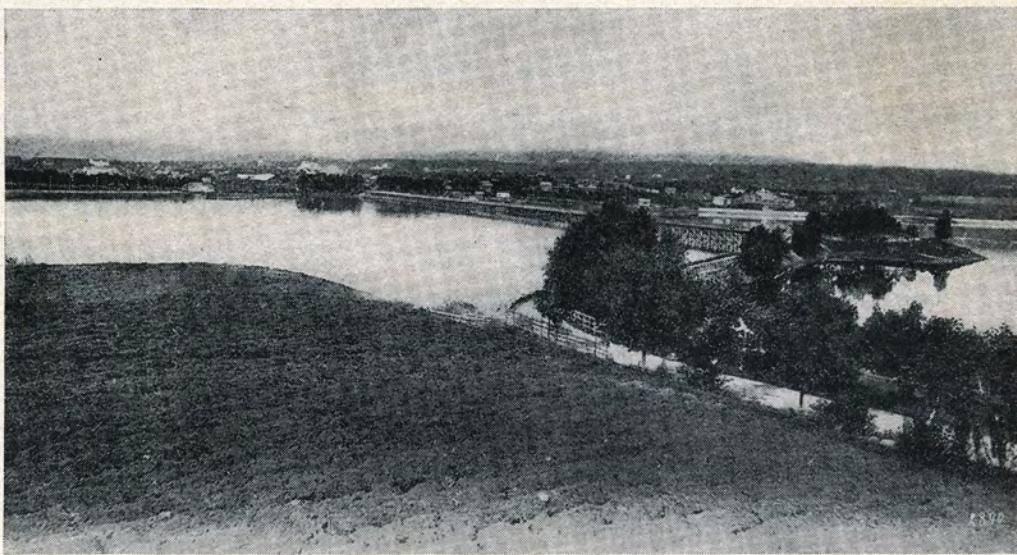
DETTE Vand Miøs er 14 mile langt fra Eidsvold op omkring lille Hammer mod Norden, oc er mange hundrede fafne dybt paa somme steder: Der udi ligger en stor Øe, paa huilcken haffuer i fordum tid været en Befestning oc Kongelig Sæde, oc bleff Ingi Bagle Konning slagen paa den Øe, udi Kong Hagen Suerrissøns tid. Der ere oc mangeslags Fiske i samme Vand, som til atskillige tider om Aaret, huer effter sin art oc Natur, indgaa Viiger oc op i Elffuer oc Strømme, oc fangis: som ere 1. Giedder, en part 5 eller 6 Fod lange. 2. Aabor. 3. Rørfisk. 4. Øreder. 5. Neigenogen. 6. En Fisk kaldis Siil eller Sig, etc. oc ere mig opregnede 14 slags Fisk, som ere i det Vand.

Der findis oc Christalstene i samme Vand, aff huilcke jeg haffuer hafft den som vejede 8 Cølniske Lod, oc mange findis der saa store som Hasselnøder.

Det er skrefuit aff en gammel Scribent, at skulle være en Orm i samme Vand 50 alne lang, som lader sig til siune, naar nogen merckelig forandring skal skee udi Land oc Riger: Men der aff vide Indbyggerne intet: dog haffue de den "superstition" oc mistancke om samme Vand, at naar de drage der ofuer, ville de icke næffne det ved sit naffn Miøs, men kalde det Fiorden.

Det er et suigfuld oc ulycksaligt Vand, oc tager mange Folck bort, oc er grumt oc forfærdeligt til at see oc farligere at seile udi end Haffuit, for den suare Huirvelvind oc Fieldkast der falder: oc fersk Vand røris altid lettere oc snarere end Salt Siøe.

Peder Claussøn (1632).

Parti fra Stange med Broen i Forgrunden.

Til "Mjøsenlagets" Medlemmer.

*OR første gang, for første gang,
Det giver mangen smaating rang,
sang Wergeland saa smukt og sandt. Det er
altsaa første gang, at vi udgiver lagets Aar-
bok, og jeg haaber, at medlemmerne vil finde noget af nytte og
interesse i den. Hvor godt eller hvor daarligt vi da denne
gang har skilt os fra hvertet, faar vi overlade til Mjøsenlagets
medlemmer at bedømme, og jeg haaber, at vi i dem finder vel-
villige og overbærende dommere.*

*Det har altid staaet for mig som noget meget ønskeligt,
om vi kunde faa folk fra alle de store, brede Oplandsbygder
langs Mjøsens skinnende strande, bundet sammen i et stort og
mægtigt lag, som Mjøsenlaget. Et hundrede engelske mile fra syd
mod nord strækker jo Mjøsen sig, men saa langt fra at være
et naturens adskillende, stængende vand, bygder imellem,
er det med den lette store samfærdsel meget mere et fælles
bindeled. Disse bygder har jo saa mange store fællesinteres-
ser, og folk der lever jo under de samme livsvilkår og med
de samme næringsveie i en slig grad, at det synes mig, som en
meget naturlig udvikling, naar vi, som oprindelig er kommet*

frå alle disse bygder, her i landet slutter os sammen i et stort fælleslag, Mjøsenlaget.

Det har ogsaa altid staaet for mig, som at bygdelagsbevægelsen drevet ud i sin yderste konsekvens, med et særskilt lag for hver eneste liden bygd, vilde virke stik imod, hvad som ligger til grund for selve bevægelsen, nemlig samlingstan-ken, det vilde blive en splittelsens aand istedetfor en samlin-gens aand, som derved vilde komme i høisædet, og derfor sy-nes det mig, at et mægtigt fælleslag, som vi haaber at se Mjø-senlaget vokse sig frem til, har sin store begrundelse og be-rettigelse. Lad saa alle medlemmer huske paa, at skal der blive nogen større sammenslutning, saa maa der ogsaa samar-beide til. At bestyrelsen arbeider alene, monner jo ikke stort, men lad alle medlemmer fylkes under lagets mærke, da kan vi drive det til noget, lad hvert medlem arbeide inden sin kreds og sin midte for lagets vækst og trivsel, da først kan vi vente noget større resultat.

I denne forbindelse mindes jeg, hvad som hændte paa mødet i Minneapolis. Der var en dame fra Ringsaker tilstede, saa-vidt jeg ved har vedkommende dame været tilstede ved hvert eneste møde, hun er meget interesseret i lagets anliggender og arbeider trolig for dets vækst. Hun ivrede blandt sine venner og kjendte med et saa godt resultat, at ved hendes hjælp alene meldte der sig ikke mindre end sex nye medlemmer til ind-skrivning.

Hvormeget slig kraftig støtte fra medlemmernes side be-tyder for bestyrelsen, behøver jeg vel ikke at pege paa, det er til stor opmuntring i arbeidet, og jeg haaber, at mange vil tage fat paa den maade. Vi burde kunne arbeide os op til lige-saa mange tusinder medlemmer, som vi nu har hundreder, og det kan vi, hvis bare alle vil være med og gjøre sit.

Saa vil jeg faa minde om, at paa sidste møde i Minneapolis, blev det bestemt, at holde næste møde i Fargo, N. D., paa den almindelige tid, den 24de og 25de Juni. Alle møder har jo hidtil været holdt i Minneapolis med undtagelse af et, 1913, som holdtes her i Red Wing. Derfor fandt man det bedst den-negang, at modtage indbydelsen, som forelaa fra Board of Commissioners i Fargo om at holde næste stevne der. Der

var almindelig stemning for at gaa saa langt vestover, i alle-fald forsøgsvis med dette ene møde, i haab om at vi kanske kunde række mange paa de kanter, som vi endnu ikke har faaet med os, paa samme tid, som vi haaber, at alle de af vore venner, som har været bænket sammen med os rundt festbordet ved tidlige leiligheder ogsaa vil være med i Fargo til sommeren.

Lad os faa et talrigt fremmøde, og fra bestyrelsens side skal det ikke mangle paa arbeide og anstrengelser for at faa istand et stevne, som det vil være umagen værd at reise til.

Med hilsen til alle lagets medlemmer,

—C. L. Opsal,
Mjøsenlagets formand.

Red Wing, Minn., Dec., 1914.

Den ifjor afslørede Støtte af Carsten Anker ved Eidsvoldsbygningen.

Et tilbageblik.

DET var i slutningen af 1909 at hr. O. M. Onsum, fra Highwood, Ill., Mjøsenlagets afdøde stifter, ved et inserat i "Skandinaven" først bragte paa bane tanken om at danne et "Mjøsenlag," hvis medlemmer skulde være her i landet boende mænd og kvinder, der var udvandrede eller stammede fra de byer og bygder, som grændser til Mjøsen. Der var tidligere i samme blad af forskjellige korrespondenter fremsat forslag om at oprette et Toten- Gjøvik- og Vardals-Lag, og dette forslag havde vundet mange tilhængere.

Dog da Onsum kom med sit forslag om at danne et fælles Mjøsenlag, vandt det almindelig tilslutning. Den 5te Januar 1910 havde Onsum igjen et opraab i nævnte avis, hvori han anmodede alle interesserede at sende sine navne til ham for saaledes at lægge et grundlag til lagets dannelse. Ved hjælp af hyppige avisartikler fik han opvakt en ikke saa liden interesse i Mjøsenlagets tilblivelse, og ved midten af August maaned havde ca. 150 tegnet sig som vordende medlemmer.

Den 24de August 1910 kaldte Onsum et møde i City Hall, Minneapolis, for at drøfte sagen. Ca. 50 mænd og kvinder mødte frem, og Onsum redegjorde for, hvad han hidtil havde gjort for at faa laget istand. Det blev besluttet at tage videre skridt for at faa laget oprettet saa snart som muligt, og en organisationskomite, med Hr. Fotograf A. Halmrast, Minneapolis, som formand, blev nedsat for at samle medlemmer i Minneapolis og St. Paul. Denne komite gjorde godt arbeide, og ved aarets udgang havde noget over 300 tegnet sig ind.

Af Onsums optegnelser viser det sig, at hr. Thore Gunderson, Beloit, Iowa, var den første til at betale medlemsafgift i det vordende lag, idet han allerede i slutningen af 1910 sendte Onsum en veksel lydende paa \$1.00. Dette beløb, sammen med 25 cents modtaget lidt senere fra et medlem i Waukegan, Ill., udgjorde lagets kassebeholdning den 1ste Januar 1911.

Aaret 1911 er Mjøsenlagets merkeaar, for da blev laget organiseret, den 7de Juni. Organisationsmødet holdtes paa

“Assembly Hall,” Hennepin Co. Courthouse, Minneapolis, og overvares af omkring 200 mennesker fra otte forskjellige stater, samt Canada. Lagets navn blev godkjendt paa dette møde, og det blev besluttet, at udvandrere fra Løiten og Romedal ogsaa skulde faa adgang til at blive medlemmer af laget. En bestyrelse paa fem medlemmer blev valgt, bestaaende af:

Formand, Thore Gunderson, Beloit, Iowa.

Viceformand, H. A. Sagen, Toronto, S. D.

Sekretær, O. M. Onsum, Highwood, Ill.

Assisterende sekretær, Richard Wick, Minneapolis.

Kasserer, A. J. Newgard, New Richland, Minn.

Det blev overladt bestyrelsen at udarbeide et udkast til lagets love for vedtagelse ved næste aarsmøde.

Følgende anmerkning er af Onsum tilføjet referatet fra dette møde: “Mjøsenlagets fødselsdag var ogsaa merkelig, idet det var 101 graders varme i hallen. Den 7de Juni er Norges anden fødselsdag, og paa denne selvsamme dag blev en krans bunden af os udvandrere, der slynger sig trint omkring Norges største indsø, Mjøsen. Denne krans bestaar af vor længten og dragten efter at skue dig, du vand og strand, du bakker og elve, du agre og skove. Ja, du mit hjem, mit kjære hjem.”

Mjøsenlagets andet aarlige stævne blev afholdt i Minneapolis den 24de og 25de Juni 1912. Man samledes igjen i “Assembly Hall” og efterat formanden, hr. Gunderson, havde kaldt mødet til orden, var, ifølge referatet, “lagets sekretær i hele to timer optaget med at indskrive nye medlemmer og modtage kontingensten fra gamle. Over 50 blev indskrevne paa denne hal.”

Paa dette møde blev den af beshyrelsen udarbeidede konstitution vedtaget, og det blev ogsaa bestemt, at Mjøsenlagets aarsmøder i fremtiden skulde holdes den 24de og 25de Juni. Det besluttedes at foretage en indsamling af et pengebidrag til Hamar Domkirkeruiners bevarelse til overleverelse i 1914, og til at forestaa indsamlingen valgtes en tre-mands komite, bestaaende af Dr. C. L. Opsal og H. L. Hjermstad fra Red Wing,

og Martin Norseng fra River Falls, Wis. Til ny bestyrelse valgtes:

Formand, Thore Gunderson, Beloit, Iowa.
Viceformand, Dr. C. L. Opsal, Red Wing, Minn.
Sekretær, O. M. Onsum, Highwood, Ill.
Kasserer, Otto C. Erickson, Chicago, Ill.
Sagaskriver, Pastor Olaf Kvisgaard, Ellsworth, Wis.

Stævnet i Red Wing i 1913 vil længe mindes som Mjøsenlagets hyggeligste møde. Ingen møie var her sparet for at deltagerne skulde have det saa hyggeligt som muligt. Mødet holdtes i den nye, prægtige Y. M. C. A. bygning og var talrigt besøgt; mange nye medlemmer blev indtegnet, og de gamle medlemmer mødte mandsterke frem. Den første dag var statens daværende guvernør, Eberhart, tilstede og holdt en kort tale for forsamlingen. Det blev besluttet paa dette møde at holde det næste stævne paa Minnesota Fair Grounds, den 16de, 17de og 18de Mai, 1914, for da at deltage i den paatænkte hundredeaarsfest, sammen med alle de andre bygdelag. Den nye bestyrelse kom til at bestaa af:

Formand, Dr. C. L. Opsal, Red Wing, Minn.
Viceformand, Chas. A. Dalby, Minneapolis, Minn.
Sekretær, O. M. Onsum, Highwood, Ill.
Kasserer, Otto C. Erieson, Chicago, Ill.
Sagaskriver, Pastor C. C. Holter, Red Wing, Minn.

Skjønt Red Wing mødet ikke var begunstiget med det bedste veir, hyggede deltagerne sig dog udmerket. Mellem regnskurene foretages baadture paa den mægtige Mississippiflod og automobilture i og rundt naturskjønne Red Wing, og mødet afsluttedes med en stor festmiddag, hvor kun norske retter serveredes, medens et sangkor af norske og amerikanske sangere sang *norske* sange, saa det bragede i taget. Baade sangen og de mange ypperlige taler vandt stormende bifald.

Det var med stor sorg at Mjøsenlagets medlemmer modtog budskabet om O. M. Onsums sygdom og død, som indtraf snart efter mødet i Red Wing. Kassereren, hr. Otto C. Ericson, repræsenterede Mjøsenlaget ved begravelsen og lagde en erkendtlighedens krans paa hans baare.

Mødet i Minneapolis blev imødeset med store forhaabninger, og disse blev heller ikke skuffede. Laget tog her et opsving, hvis virkning vil blive følt langt nedigjennem tiderne, for over et hundrede nye medlemmer blev indtegnede, og ved den store banket paa West Hotel blev laget averteret paa en storartet og meget gunstig maade, og grundvolden lagt for et større og mægtigere Mjøsenlag.

Paa grund af det store festprogram, som hundredeaarsfesten bød paa, var det vanskeligt at faa medlemmerne samlet til forretningsmøderne. Dog mødte der flere hundrede op og meget af interesse og til lagets vel og bedste blev behandlet. Den nye bestyrelse kom til at bestaa af:

Formand, Dr. C. L. Opsal, Red Wing, Minn.

Viceformand, Thor H. Skonnord, Minneapolis, Minn.

Sekretær, O. P. K. Hjermstad, Chippewa Falls, Wis.

Kasserer, Otto C. Ericson, Chicago, Ill.

Sagaskriver, Pastor Olaf Kvisgaard, Ellsworth, Wis.

En indbydelse fra Fargo, N. D., presenteret ved hr. Peter Myrvold, om at holde næste aarsmøde i denne by, blev modtaget med megen begeistring.

Sjeldent, eller kanske aldrig, har en større eller mere vellykket festmiddag blevet holdt af norske her i Nordvesten end Mjøsenlagets store banket paa West Hotel Lørdag aften den 16de Mai, og den vil gaa ned i lagets historie, som en af de mest storartede og hyggelige tilstelninger, laget har havt. Henimod 700 mænd og kvinder deltog i festmidagen, som varede over fire timer. Taler blev holdte af statens guvernør, Minister H. H. Bryn, Washington, D. C., Kousul Hobe, St. Paul, Pastor Madsen, Chicago, og andre, og det er uvist om Mjøsenlagets medlemmer igjen faar anledning til paa en gang at faa lytte til saa mange fremragende talere, som der her var tilstede. At denne festmiddag blev saa vellykket i alle henseender, skyldes især D'hrr. Thor H. Skonnords, A. Halmrasts og Richard Wicks utrættelige bestræbelser, som hverken sparede tid eller penge for at faa istand det mest fuldkomne og storartede festprogram. For alt dette er Mjøsenlaget dem stor tak skyldig.

Interessen for Mjøsenlagets stævne i Fargo næste sommer er saa smaat begyndt at vise sig. Sekretæren har allerede modtaget flere breve fra medlemmer, som har til hensigt at komme til mødet. Det er at haabe, at alle medlemmer af laget vil prøve at overvære dette møde, og at de vil alle gjøre sit bedste for at faa nye medlemmer indtegnet i laget før den tid, saa stævnet i Fargo vil blive den største familiefest, vi nogensinde har holdt.

—O. P. K. H.

Parti fra Eidsvold.

Fra Mjösenlagets stevne i Minneapolis,

den 16de, 17de og 18de Mai, 1914.

FØRST vil jeg faa sige, at hele festen i Minneapolis var en storartet, vellykket affære, noget som vi norske kunne være stolte af, noget der gjorde formand Veblen og arrangementskomiteen al mulig ære.

Overalt straalende ansigter og højtidsfuld feststemning paa samme tid som der hvilte et vist værdighedens præg over hele festen.

Folk var der ikke blot for at more sig, men de var sig ogsaa anledningens store høitidelighed bevidst. De var ogsaa komne med bøn og tak til Gud, som "ataat" var i 1814, da først det kneb, og som ogsaa siden "ataat" har været ved de lejligheder, da det har set mørkt og truende ud, da naar mørke krigsskyer trak sig over Nordens himmel og igjen spredtes af hans almagts haand, saa fredens sol atter lyste over Norges land og folk.

Tænke sig til, et hundrede aar i uafbrudt fred, hvilken stor betydning det har havt for fredelige syslers fremme! Kanske vi netop har det at takke for at Norge har gjort slige kjæmpeskrift fremover paa industriens omraade, paa literaturs, paa videnskabens, paa forskningens, paa kunstens og paa opdagelsens omraade. Kanske har vi netop det at takke for alle disse skinnende, lysende navne paa alle disse felter, som vi peger paa med slig national stolthed.

Et skal siges til det norske indflytterfolks store ros og ære, der var ingen fyld eller drik; i alle de tre dage jeg faeredes derude, saa jeg ikke et eneste beruset menneske. Der var blot en ting ved hele festen, som nogen med rimelighed kunde kritisere, og det var, at arrangementet for beværtning af alle disse tusinder kom aldeles tilkort.

En af de mest gribende og imponerende tilstelninger ved hele festen, var den store koncert Søndags kveld. Den var stil-

fuld og storslagen, og vil sikkerlig sent gaa af minde hos alle de tusinder, som havde den fornøielse at overvære den.

Hvad vort møde af Mjøsenlaget angaar, saa var det sjeldent vellykket. Da jeg aabnede mødet Lørdag formiddag og bød forsamlingen velkommen, havde vi godt og vel 500 mennesker tilstede. Det viste sig der, saavelsom paa alle vore andre stævner, at det er en vanskelig sag at lede forhandlinger og samtidig holde paa med indskrivning af nye medlemmer.

Rigtig mange meldte sig ind, netop hvor mange kan jeg ikke sige, da jeg ikke for øieblikket, som dette skrives, har noget beretning fra sekretæren, men det var glædeligt at se en slig sterk tilvekst, og jeg vil faa benytte anledningen til at ønske alle de nye medlemmer velkommen, og samtidig lægge alle paa hjertet, at det monner ikke stort, hvor meget end formand og sekretær arbeider, det bliver blot enkeltmands arbeide. Skal vi faa drevet laget op til at blive, hvad det burde være, et af de største lag og en af de sterkeste kræfter for samarbeide blandt norske her i Amerika, saa maa hvert medlem være med og gjøre sit. Virkefeltet er saa stort, at den eneste vei er, om alle vil være med at ivre og arbeide for lagets vekst, hver i sin kreds og midte, blandt venner og naboer. Vi burde have lige-saa mange tusinder, som vi nu har hundreder af medlemmer. Bliv bare med, send navn og adresse tydelig skrevet med en dollar aarskontingent til sekretæren, hr. Otto P. K. Hjermstad, Chippewa Falls, Wis.

Men for at komme tilbage til mødet, ved valg paa embedsmænd blev trods indsigelse baade fra formandens og sekretærens side de samme gjenvalgte, den eneste forandring, som blev gjort, var at hr. Thor Skonnord af Minneapolis blev valgt til viceformand, istedetfor Advokat Dalby.

Hr. C. H. Boxrud var af bestyrelsen bleven udnævnt som lagets representant ved festlighederne i Norge i sommer, og denne udnævnelse blev enstemmig godkjendt.

Til mødested for næste sommer, da mødet blir holdt paa den regulære tid, den 24de og 25de Juni, valgtes Fargo, N. D.

Det blir kanske lidt langt vest for mange, men da vi hidtil har holdt alle vore stævner i Minneapolis, med undtagelse af et, som vi havde her i Red Wing, syntes der at være en almindelig stemning for, at vi nu burde prøve et møde længere vest. Der forelaa ogsaa indbydelse fra Chippewa Falls, Wis., men den indbydelse tænkte vi da nærmest at faa have tilgode til en anden gang.

Glanspunktet ved vort stævne var den store banket, som vi havde paa West Hotel Lørdag kveld den 16de Mai. Der var en gjild forsamling tilstede, idet borde var dækket for over syv hundrede, og meget faa pladse stod tomme. Det var en glimrende affære og vel en af de største fester, som nogensinde har været holdt blandt norske her i landet.

Mjøsenlagets sexa den kveld var den store selskabelige sammenkomst under de tre dages festligheder, og folk fra mange lag var tilstede, desuden havde vi som æresgjester de fleste af de fremragende, velkjendte mænd, som var i Minneapolis i de dage.

Formanden ønskede den talrige forsamling velkommen, og udtalte lagets tak til æresgjesterne for deres fremmøde, og paapegte saa korteligt bygdelagsbevægelsens store betydning. Derefter introducerede han aftenens Toastmaster, hr. Thor Skonnord, som i en kort men meget interessant tale redegjorde for stillingen i Norge i 1814.

Som Toastmaster gjorde hr. Skonnord sine sager udmerket ved sine introduktioner af de forskjellige talere gjennem aftenens løb, idet han viste sig i besiddelse af baade takt og humør.

Norges representant, Hr. Minister Bryn, var ogsaa en af vores æresgjester den kveld og vandt alles hjerter ved sit jevne, ligefremme og vindende væsen. Hans tale med mange smaa-træk fra Oplandene vakte stor munterhed. Guvernør Eberhart holdt en tale, som sprudlede af liv og humør, Konsul Hobe, Otto C. Ericson, fra Chicago, og Jens K. Grondahl, fra Red Wing, lod sig ogsaa høre, og bidrog sit til den rige underholdning, og mange andre skulde vi hørt fra, men tiden blev for

knap. Den bekjendte norske sanger, Carsten Woll, fik vi et par nummere fra, men havde tiden tilladt, saa havde han nok ikke sluppet med det.

Pastor Madsen fra Chicago var aftenens hovedtaler og under stormende munterhed og bifald holdt han forsamlingen i aande, den ene morsomme historie afløste den anden og indimellem uforglemelige alvorsord med vakre naturskildringer.

Det blev midnat før vi brød op og endda syntes det som folk nødig vilde fortrække, det endte med en ustanselig rundtur for at træffe venner og kjendte, og folk hygget sig noget ganske storartet. Selv maa jeg sige, at alle de folk, som jeg fik hilse paa den kveld, blev kjendt med, eller fornyet bekjendtskab med, det alene var vederlag nok for al den stræv og møie, som er forbundet med at faa ordnet alt for en slig tilstelning. Jeg traf venner, som jeg ikke havde set paa snart 30 aar, jo, det selskabelige spiller en betydelig rolle ved slige sammenkomster. Sikkert er det, at vor store sexa paa West Hotel den 16de Mai vil altid staa som et af de lysende blade i Mjøsenlagets historie.

Vi blev færdige med vore forretningsmøder paa Lørdag, saa Søndag og Mandag var nærmest optat med besøg og med de forskjellige begivenheder ved den store fællesfest.

Det kan være af interesse for Mjøsenlagets medlemmer at faa vide, at indsamlingen til Hamar Domkirkeruiners bevarelse nu er afsluttet og at vi sendte 1000 kroner til lagets representant i Norge i sommer, hr. C. H. Boxrud, og denne sum blev af ham overrakt komiteens formand hjemme, hr. overlærer K. Petersen, paa Hamar. Jeg hidsætter breve fra begge to. Det var jo intet stort beløb, men som man vil se af brevene, kommer det godt med, og der var da heller ikke fra vor side drevet noget paagaaende tiggeri for det, da der jo iaar var saa mange krav om at være med paa dette og hint. Hvad som kom ind var sendt direkte fra folk, som havde hjertelag og interesse for sagen.

Til næste aar møder vi altsaa i Fargo den 24de og 25de Juni, og jeg haaber, at vi ogsaa da skal faa et stort og hygge-

ligt stævne. Det vil vi faa, hvis hvert medlem vil tage fat og arbeide med det maal for øie.

Med venligst hilsen til alle venner og kjendte,

—C. L. Opsal,

Mjøsenlagets formand.

Red Wing, Minn., 7de August 1914.

* * *

Uddrag af brev fra C. H. Boxrud.

Jeg gik af toget ved Gjøvik og reiste over Mjøsen til Hamar. Da jeg traadte ind paa Grand Hotel, blev der overrakt mig et brev, som viste sig at være en indbydelse til middag hos hr. overlærer Petersen samme dag kl. 5. De amerikanske sangere var paa Hamar den dag, og flere af dem var ogsaa indbudne, saa naar jeg kom dit, fandt jeg et helt selskab. Jeg overrakte ham vekselen ved bordet med nogle faa bemerkninger, og beklagede blandt andet, at beløbet ikke var større, hvortil hr. Petersen spøgende svarede, at hvis han kunde modtage en veksel for et sligt beløb, vilde han gjerne gjøre middagsselskab hver dag.

* * *

Fra Overlærer Petersen.

Hr. Tandlæge Opsal,

Red Wing, Minn.

Jeg bringer Dem min forbindtligste tak for Deres brev af 6te Juni og for den check paa 1000 kroner som igaar overbragtes mig af hr. Boxrud. Jeg havde just igaar nogle af de norske amerikanske sangere til middagsgæster, saa jeg fik anledning til at faa sende ogsaa hr. Boxrud en indbydelse. Koncerthen igaar havde samlet fuld park, men holdtes under torden og lynild og regnskyl og—stort bifald.

Hvad der iaar er sendt over til Norge af pengegaver, forekommer mig at være helt storartet, og Mjøsenlagets gave er ved

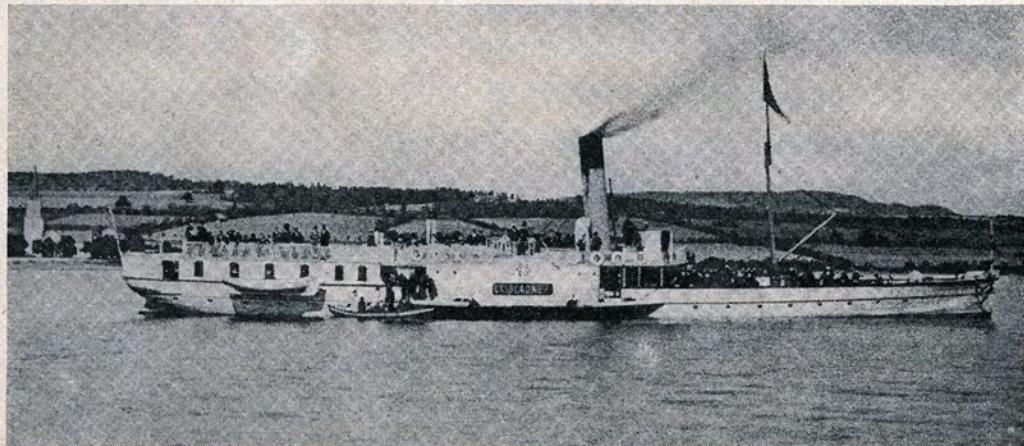
siden af alt det andet ingen ringe gave. Vi bringer Dem vor hjerteligste tak for den. Den var særdeles velkommen og vil bli anvendt til bortflytning af de Storhamar tilhørende stabbur, som endnu staar paa tomten, som er stygge og er os til meget besvær.

Jeg gjentager min tak og beder Dem modtage en venlig hilsen fra

Deres ærbødige

—K. Petersen.

Hamar, 7de Juli 1914.

Parti fra Nes med "Skibladner" i Forgrunden.

Til gutten min.

Mjøsenlagets yngste medlem

Lars Reodor Hjermstad,

søn af Mr. og Mrs. O. P. K.
Hjermstad, Chippewa Falls, Wis.,
og fuld "stemmeret" har han,
bare spørg sekretæren om ham.

Det blaaeste øie, den sødeste mund
med smil som speiler din hjertegrund,
kjærlige tanker og ømme ord,
ja tusind glæder du har for mor,
du gutten min!

Aa kunde jeg kysse hver taare fra
kind
og løse hver sorg i dit vare sind!
skjærme dit liv med kjærlig arm
og gjemme dig trygt ved min moder-
barm,
du gutten min!

Ja kunde jeg mildne din graad og din
harm,
naar livets kamp gjør dig saar og arm!
aa kunde de hjemlige ord og sange
da hjælpe at løse de floker mange
for gutten min!

Og vilde du bare ei glemme mor,
naar du blir voxen og klok og stor!
altid hun længer og altid hun be'r:
dit smil bli det sidste mit øie ser,
kjære gutten min!

Skal ondt du lide og vildsom vanke,
jeg holder dig fast i bøn og tanke!
deler din glæde, lider dit savn
og venter altid med aaben favn
paa gutten min!

Ja fik jeg dig følge til sidste stund
og lukke med kys dit øie og mund!
verden er kold og verden er stor;
det blev saa ondt at dø for mor
fra gutten sin!

—Hulda Garborg.

DR. C. L. OPSAL
Mjøsenlagets formand, Red Wing, Minn.

THOR SKONNORD

Mjøsenlagets viceformand, Minneapolis, Minn.

Født paa Gjøvik 10de Oktober 1888 af forældrene Hans Skonnord og Emma, født Mæhlum. Kom til Amerika i 1907 og har hele tiden arbeidet for Central Warehouse Lumber Co., Minneapolis, idet han begyndte som visergut, men ved sin arbeidsomhed og energi har han paa disse faa aar arbeidet sig op, indtil han nu indehar den ansvarsfulde stilling som kontorchef for ovennævnte store firma.

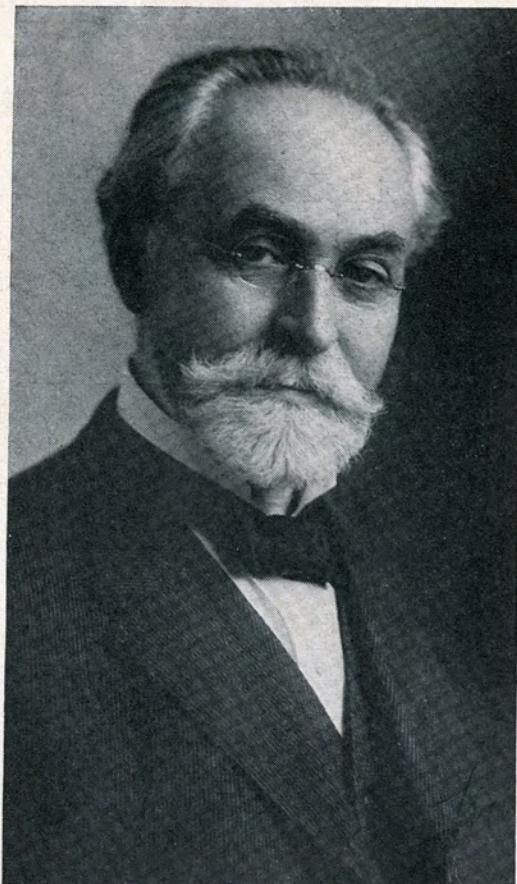
Hr. Skonnord har taget megen interesse i Mjøsenlagets virke og har ofret meget af tid og arbeide for at gjøre lagets stevner i Minneapolis til de vellykkede affærer, som de har været.

Ham skyldes ogsaa i væsentlig grad, at vor store banket paa West Hotel sidstleden 16de Mai blev den glimrende tilstelling, som den var.

OTTO P. K. HJERMSTAD
*Mjøsenlagets dygtige sekretær,
Chippewa Falls, Wis.*

som kanske har ofret mere tid i lagets
interesse end noget andet medlem.

OTTO C. ERICSON

Mjøsenlagets kasserer, Chicago, Ill.

Født i Faaberg, Gudbrandsdalen 29de August 1852 af forældrene Christen Erichsen og Olea Olsdatter. Faderen flyttede i 1853 til Hamar, og som kontraktør byggede han de fleste bygninger i den da meget unge by. Ligeledes er ogsaa stationsbygningerne langs Hamar-Elverum banen opført af ham, ogsaa bryggerne ved "Kanalen," Hamar, broen over Dokkaelven i Land, samt ombygning af kirkerne i Veldre og i Vardal er ogsaa af hans arbeide.

Christen Erichsen udvandrede til Amerika i 1868, og sønnen Otto, som da netop var udeksamineret fra Hamar borgerskole med udmærkede karakterer og var tilbuddt en efter den tids forholde glimrende post ved jernbanen, fulgte faderen til Amerika, hvor de slog sig ned i Chicago. Da faderen siden, i 1874, vendte tilbage til Norge, for at tilbringe resten af sine dage paa den plads, hvor han havde udfoldet en slig storartet

virksomhed i sine yngre dage, forblev sønnen Otto i Chicago og har boet der hele tiden.

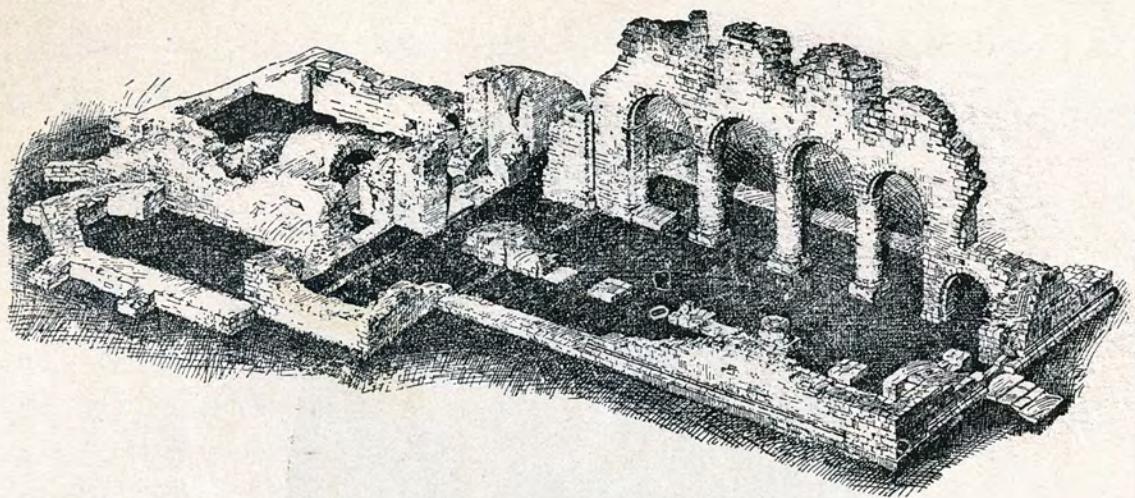
I 1887 gik han ind i det store firma C. Jevne & Co., og da Hr. Jevne døde i 1898, kjøbte han af dennes arvinger deres andel i forretningen, inkorporerede forretningen og har siden staaet som korporationens president.

Blev i 1876 gift med frøken Eda Louise Johnson fra Prescott, Pierce Co., Wis., og dette deres ægteskab velsignedes med otte børn, fem gutter og tre piger. Alle lever i Chicago, og tre af sønnerne er sin far til god hjælp og støtte i den store og stadig voksende forretning. Et skjønnere familieliv, end der er denne familie forundt i deres vakre hjem, 1210 Michigan Ave., Evanston, kan ikke tænkes.

PASTOR OLAV A. KVISGAARD
Mjøsenlagets sagaskriver, Ellsworth, Wis.

Født i Løiten, Norge, den 30te August 1883 af forældrene Lærer A. J. Kvisgaard og Karen L. Dotterud. Udvandrede til Amerika i September 1905. Har gjennemgaat et to aars kursus ved Elverums faste amtsskole — et to aars handelskursus — et aar ved Grand Forks College — samt gjennemgaat og gradueret fra den norske theologiske afdeling ved Northwestern Universitet. Har virket som pastor i Denver, Colo., Rugby og Lando, N. Dak., og siden sidste høst som pastor af Hartland, Martell og Viking, Wis., M. E. kirker.

Rapport af komiteen til indsamling for Hamar Domkirkeruiners bevarelse.

DET blev paa Mjøsenlagets aarsmøde i Minneapolis i 1912 nedsat en komite for at gjøre en indsamling inden lagets medlemmer til støtte for komiteen paa Hamar, som har arbeidet ihærdigt for ovennævnte formaal i mange aar.

Som medlemmer af denne Mjøsenlagets komite valgtes Dr. C. L. Opsal, Red Wing, Minn., Hr. M. Norseng, River Falls, Wis., og Hr. H. L. Hjermstad, Red Wing, Minn. Sidstnævnte blev af komiteen valgt til kasserer og hans rapport foreligger som følger:

Der indkom ialt \$284.00 og blev indvundet i renter \$2.26, tilsammen \$286.26. Vistnok intet stort beløb, men saa var der heller ikke fra vor side drevet noget paagaaende tiggeri for det, hvad som indkom blev indsendt af folk, som var varmt interesseret for sagen, og at beløbet kom godt med, derom vidner brev fra komiteens formand hjemme, Hr. Overlærer K. Petersen, hvis kvittering findes indtaget i aarbogen under formandens, Dr. Opsals, rapport fra festlighederne i Minneapolis. Vi ansaa det for bedst under de daværende forhold med den paagaaende indsamling til nationalgaven, blot at indskrænke os til at modtage, hvad folk, som var interesserede for sagen, velvillig

indsendte. Paa komiteens vegne skal jeg faa lov at udtale vor hjertelige tak til alle som var med at bidrage.

Fuldstændig liste of bidragsydende er som følger:

Paul J. Becken, 2323 Irving Ave. N., Minneapolis.....	\$ 2.00
Miss Christiane Gaarder, 2700 Hennepin Ave., Minneapolis.....	2.00
Ludvig Larson, Wilson, Wis.....	1.00
H. A. Høiby, Beloit, Iowa	3.00
L. A. Hammer, Galesville, Wis.....	4.00
O. C. Haugen, Flandreau, S. D.....	1.00
David O. Dahl, Waseca, Minn.....	1.00
Lars Frydental, Zumbrota, Minn.....	1.00
C. A. Sjolander, Holmen, Wis.....	1.00
Ludvig Larson, Axtell, Neb.....	2.00
E. C. Wolla, Benson, Minn.....	5.00
Mr. and Mrs. Martin Norseng, River Falls, Wis.....	25.00
M. L. Syverud, Canton, S. D.....	5.00
C. F. Hjermstad, Red Wing, Minn.....	5.00
Jens K. Grøndahl, Red Wing, Minn.....	10.00
R. L. Grøndahl, Red Wing, Minn.....	10.00
E. L. Lee, Red Wing, Minn.....	10.00
H. L. Hjermstad, Red Wing, Minn.....	5.00
C. H. Boxrud, Red Wing, Minn.....	5.00
C. L. Opsal, Red Wing, Minn.....	25.00
Otto C. Ericson, Chicago, Ill.....	25.00
Otto P. K. Hjermstad, Chippewa Falls, Wis.....	5.00
Henry Mikkelsen, Toronto, S. D.....	1.00
Chris. Malom, Chippewa Falls, Wis., R. R. 4.....	1.00
Ole Kindley, Agricultural College, St. Paul, Minn.....	5.00
B. Mickelson, York St., St. Paul, Minn.....	5.00
Christian F. Hage, Toronto, S. D.....	2.00
Bør Emerson, Toronto, S. D.....	1.00
L. J. Lunden, Toronto, S. D.....	5.00
H. A. Sagen, Toronto, S. D.....	5.00
Mrs. Olive Fjeldstad, Minneapolis, Minn.....	1.00
John Moe, Pigeon Falls, Wis.....	1.00
Mrs. Emilie Jahr, Minneapolis, Minn.....	1.00
B. O. Kindley, Manning, N. D.....	5.00
Miss Marie Thune, 818 18th St., Minneapolis, Minn.....	1.00
Mrs. Emil Dahl, 818 18th St., Minneapolis, Minn.....	1.00
Alfred Osterberg, Stoughton, Wis.....	1.00
Thore Gunderson, Beloit, Iowa.....	25.00
Ole Pederson, Canby, Minn.....	5.00
P. C. Amundson, Amery, Wis.....	5.00
Johannes Jenson, Heimdal, N. D.....	4.00
H. O. Gillie, Jackson, Minn.....	2.00
Olaf O. Gillie, Jackson, Minn.....	2.00
Olaf Hagen, 441 Fren St., Pittsfield, Mass.....	10.00
J. O. Haarstad, Dakota, Minn.....	5.00
Martin Iverson, R. R. 2, Gary, S. D.....	4.00

J. M. Lien, R. R. 3, Benson, Minn.....	2.00
Mrs. G. S. Veum, Bricelyn, Minn., R. R. 3.....	1.00
Even E. Gjøvig, Nome, N. D.....	5.00
Arthur Hjermstad, 1825 W. 59th St., Chicago, Ill.....	5.00
John K. Sveen, Minot, N. D.....	5.00
Mons Mahlum, Brainerd, Minn.....	5.00
Bennet Hanson, 2901, 15th Ave., Minneapolis, Minn.....	5.00
Richard Wick, 1219 Adams St., N. E., Minneapolis, Minn.....	5.00
Indbragte Renter	2.26

Tilsammen \$286.26

Udgifter:

Porto	\$ 5.00
Trykning	11.65
Veksel for 1,000 Kr.....	269.50

Tilsammen \$286.15
286.15

Overskud ..... \$ .11

Siger og skriver elleve cents, som komiteen enstemmig besluttede at anvende til fyrverkeri ved mødet i Fargo den 24de og 25de Juni.

Red Wing, Minn., Januar, 1915.

H. L. HJERMSTAD,
Komiteens Kasserer.

Siden dette blev skrevet er der indkommet:

Pastor Olav A. Kvistgaard.....	\$ 1.00
Henry Haugen, Sisseton, S. D.....	2.00

Tilsammen ..... \$ 3.00

Da der ogsaa muligens kan være flere, som endnu kunde ønske at faa være med, kan der være anledning dertil fremdeles, og bidrag kan sendes til lagets sekretær, Hr. Otto P. K. Hjermstad, Chippewa Falls, Wis.

Fra gamle dage.

I den gamle Jonges "Geographie" af 1779 findes en kort beskrivelse af Hedemarken. Her hedder det blandt andet: "Det landskab Hedemarken er ei alene et fladt og jevnt, men tillige det frugtbareste kornland i hele kongeriget Norge. Det har den største overflødighed baade paa alle slags kornvarer, saa og paa fiskeri af alle sorter. Hedemarken udgjør med Østerdalens et provsti, hvortil hører 26 kirker."

Paa Hedemarken ligger:

Viigs Verk, beliggende udi Stange-Sogn, er et jernverk, som formedelst mangel paa god malm ligger ofte og ikke drives. Malmen dertil føres fra Skreebjerg over Mjøsen.

Slibestens-Bjerg, hvor man bryder og udhugger gode slibestene.

Hovidsholm er en ø, hvor man finder svinsten, et slags sten, som har sterkt lugt, som svinemøg.

Mjøsen, egentlig *Storemjøsen* kaldet, er en meget stor og dyb ø, tolv mile lang, og derhos meget rig paa alle slags fiske. Denne ø tager sin begyndelse ved Eidsvoldsbakken, som er et gjestgiversted, og strækker sig øster efter paa den nordlige side af landeveien og posttouren igjennem Hedemarkens fogderi, og ender ved gaarden Lillehammer, i begyndelsen af Gudbrandsdalen paa den sydlige side. Denne ø er meget farlig at seile over formedelst hvirvelvinde og fjeldkast, eller faldevinde og kasteflager; saa at der kan ingen sikker seilads falde. Thi oplændingen, som fornemmelig er landmand, og forstaar sig ei paa at bygge skibsbaade, ei heller er øvandt, ved ikke at opføre sig efter de vinde, som kaster sig mellem fjeldene ned paa de øer, som ligger i dalene; og derudover kan et lidet paakommende uveir være farligt for oplænderen.

Mordskougen, en meget besværlig vei, halvtredje mil lang (paa Rommerige) endes i begyndelsen af Hedemarkens fogderi imod sønden.

Imellem Stange paa Hedemarken og Eidsvold paa Rommerig er en overmaade besværlig vei, halvfierde mil lang."

The Madness of the Monarchs.

JENS K. GRONDAHL

FORWARD, march, ye bristling legions, time doth strike the hour of doom;

On, through lands to distant regions, wrap the world in shroud and gloom;

Ask not mercy, give not quarter—deal destruction, swift, complete—
To the carnage, to the slaughter, where the grappling millions meet!

'Tis the Madness of the Monarchs 'neath whose lash the nations groan!
And humanity, obedient, rushes on to slay its own—
Marches on, in servile millions, to appease the royal wrath—
Oh! what feast awaits the vultures in that dark and bloody path!

Forward, march; nor pause to ponder on the fate of wife or child—
Hear ye not the cannons thunder and the clash of battle wild?
Know ye not that thrones are staked when war lords play their bloody dice?
Haste—the legions are assembling for the human sacrifice!

'Tis the Madness of the Monarchs bound by some satanic spell,
That invokes the help of Heaven to perform the deeds of hell—
That implores the Prince of Peace and cries, "Thy will be done, not mine,"
And in madness grasps the saber to destroy by "right divine."

Onward—plunge ye to destruction—the destruction of your kind,
Be the pawns of maddened monarchs, who in safety stay behind;
Perish boasted civilization, perish all, in crimson flood,
Brute primeval! greedy, gory, satiate thy lust for blood!

Oh! that flow'r of mighty manhood, strong of heart and head and soul,
With the engines of man's cunning at their bidding and control,
Should, unconscious of their power, like the ox, to slaughter go—
Yea, with shouts of joy, exultant, if the war lords bid them so

When one word would end the story of the maddened monarchs' power—
One short word reverberating round the world in one brief hour—
One word spoken by the millions when the war lords bid them go
To destroy what God hath giv'n to them, and that one word is—"NO!"

From the funeral pyre of nations, from the drenched and reeking sod,
There shall rise the Soul of Freedom to proclaim, "One king, one God;"
But the king no maddened monarch of the crowned and sceptered birth—
Nay—that king shall be the Manhood and the Womanhood of Earth.

Then the merchantman shall drive the super-dreadnaught from the seas,
And the idle shall be busy and their brothers' burden ease;
Drones at last shall pass away and so shall unremitting toil,
And the saner life shall triumph over strife and war's turmoil.

Then the weak and strong shall prosper and the warrior earn his bread,
For the sword shall turn to plowshare when the dynasties are dead;
Then the olive branch and dove of peace forever shall be seen,
On the coat-of-arms of nations that profess the Nazarene.

JENS K. GRONDAHL

en af Mjøsenlagets gode støtter, er, som man ser, forfatter af digtet paa omstaaende side. En aarbog for Mjøsenlaget vilde ikke være fuldstændig uden et eller andet fra hans pen, og dette digt, som er et af hans nyeste arbeider, har slaaet an, saa det har cirkuleret i amerikanske aviser fra kyst til kyst.

Hr. Grøndahl er en meget virksom mand, tager ivrig del i det politiske liv, idet han for flere aar siden var medlem af legislaturen i flere terminer, og trods sin ungdom, indtog han der en ledende stilling. Han er ogsaa en meget dygtig forretningsmand og nyder almindelig tillid som saadan, og han er velkjendt over hele staten som redaktør og forfatter.

Hans vugge stod i Eidsvold, hvor han blev født den 3dje December 1869 af forældrene Lars og Inger Margrethe (f. Julsrød) Grøndahl. Faderen døde i 1895 i en alder af 72 aar, mens moderen endnu lever i en alder af 86 aar, omgivet og kjærlig pleiet af familie og talløse venner, som alle kappes om at stelle vel med gamle Mor Grøndahl.

Takket være faderens fremskredne syn paa slige ting, begyndte Jens K. Grondahl sine skoledage i Norge i en meget ung alder, og da han elleve aar gammel sammen med forældrene og søskende kom til Red Wing, fortsattes hans skoleuddannelse ved byens offentlige skoler, og senere ved Hauges Synodes høiere læreanstalt, Red Wing Seminar, hvorfra han i 1887 udeksamineredes med bedste karakter. Senere frekventerede han en tid statsuniversitetet.

I 1894 valgtes han som medlem af legislaturen, idet han efter en meget bitter kamp imod "guttekandidaten" seirede med stor majoritet, og blev medlem af huset, som en af de yngste mænd nogensinde valgt til Minnesotas legislature. Han gjenvælges to aar senere uden opposition, saa stort var omslaget. Efter tre terminers tjeneste frablad han sig en fjerde nomination, og gik saa siden helt og holdent over i avisarbeide. Den store trykkeriforretning, som han nu bestyrer, udgiver en morgen- og aftenavis samt ogsaa en ugeavis. Redaktionelt er han utrættelig og fører en skarp pen, men al hans polemik bærer vidnesbyrd om en stor literær begavelse.

Han blev i 1911 gift med Frøken Ottonie Gulbranson fra Red Wing.

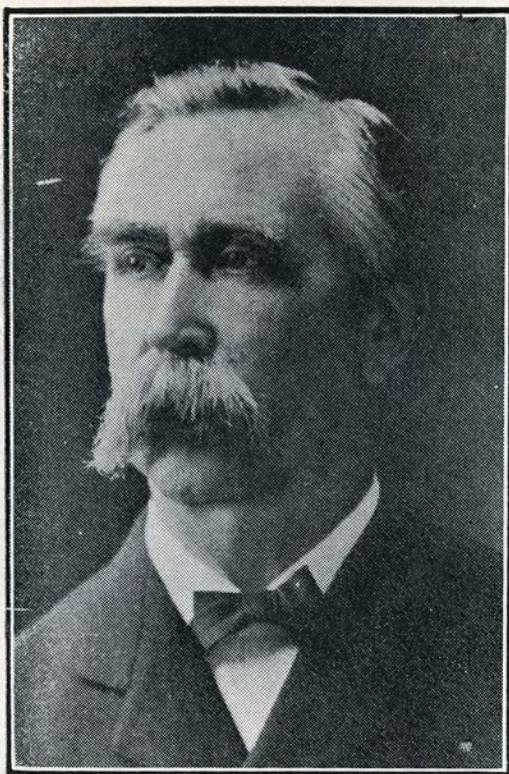
Blandt andet er han for tiden sysselsat med at ordne og samle sine digte, trykte ved forskjellige leiligheder gjennem aarenes løb, da en af de store forlæggerfirmaer her i landet vil udgive den i bogform, men da sligt er arbeide for Hr. Grondahls fristunder bare, som er yderst faa, er det vel uvist, hvor snart de vil udkomme.

Som medlem af Mjøsenlaget behøver han ingen introduktion, da han er vel kjendt af alle, som har havt den fornøjelse at høre ham ved Mjøsenlagets sexaer.

OGSAA EN "PILLARGURI"

*En af lagets medlemmer, fotografiet taget for mange
aar siden. Hvem kjender hende saa igjen som ung dame?*

C. H. BOXRUD

Mjøsenlagets representant.

MJØSENLAGETS representant ved festlighederne i Norge ifjor fortæller i en samtale saaledes om sit Norgesbesøg:—Da jeg sidste gang var paa besøg i Norge i 1903 lovede jeg slægt og venner at komme igjen i 1914, hvis alt var vel, og det var da for at opfylde dette løfte, at jeg og min datter, Henrietta, forlod Red Wing den 9de April og gik ombord den norske linjes nye skib “Bergensfjord” i New York den 14de April.

Det var da ogsaa aftalt mellem os, at mine to brødre, R. H. og A. H. Boxrud, skulde komme efter ved første leilighed, saa skulde vi alle være med og feire hundreårsdagen for Norges selvstændighed sammen paa gamle trakter og fornye minderne fra barndomsaarene.

Om overreisen er der da ikke stort at fortælle, nogen styg storm havde vi ikke, men der var sterk sidevind hele veien, og skibet rullede ganske forskrækkeligt. Vi reiste saa tidligt for at være sikre paa god plads, skibet havde dog fuld passager-

liste, med undtagelse af første kahyt, hvor vi havde det meget rummeligt og godt. Beværtningen og behandlingen i det hele var udmarket, officererne fra kapteinen nedover var meget forekommende og hensynsfulde, kapteinen holdt sig nede paa tredje plads ligesaa meget som paa første, og alle var svært velfornøiede og tilfredse.

Vi ankom til Bergen sent om kvelden den 23de April, men da vi havde ankret, saa vi dog snart, at der var liv paa havnen. Færgebaaden kom og dampede rundt os, idet et musikkorps opvartede med hornmusik, og da specielt nationale melodier, og vakkert lød det udover vandet. Saa kom modtagelseskomiteen i en motorbaad, den bragte ogsaa Arbeidersamfundets sangforening, da blev det "maanelyst;" der blev hornmusik, sang og taler i lange baner; kanske lidt champagne ogsaa. Klokken blev velsaa tre om morgenens før der blev ro ombord.

Tidlig næste morgen gik vi fraborde. De fleste passagerer afreiste uden ophold med ekstratog til Kristiania, mens jeg og min datter standsede en dag eller saa i Bergen for at bese os lidt. Der var alting begyndt at grønnes allerede, og der var da intet tegn paa vaar, da vi forlod Red Wing, mens her havde birken allerede skudt løv, og marken stod grøn, men naturligvis regnede det, for vi var jo i Bergen.

Reiste saa med den storartede Bergensbane til Kristiania, hvor vi tog ind paa Hotel Augustin, og gjorde aftale om at faa beholde vore værelser der til hovedkvarter gjennem hele sommeren. Gjorde saa en snartur op til Eidsvold for at hilse paa slægt og venner, men før aabningen af udstillingen var yi atter tilbage i Kristiania. Jeg havde været ude paa udstillingspladsen flere gange, men alting var saa ufærdigt, at jeg meget betvivlede, at de kunde faa alt i orden til aabningsdagen, men det utrolige skede, og den 15de Mai var alt i skjønneste orden.

Udstillingen aabnedes af kongen, og som udstilling af hjemmekprodukter alene, var den aldeles storartet. Særlig tiltrækende var den meget fuldstændige udstilling af husflidsarbeider fra de forskjellige dele af landet.

Om aftenen den 15de Mai ankom passagererne fra Kristianiafjord med Luther College Band og de amerikanske sangere. Tusindvis af folk var paa benene, tætpakket, saa det var ikke

tale om at staa paa egne ben, man simpelthen stod paa andres. Politi tilhest holdt en vei aaben og jubel var det.

Som Mjøsenlagets representant var jeg indbudten til festen paa Eidsvold med gudstjeneste i Eidsvolds kirke, og frokost serveret i kommunelokalet klokken et. Saa gik toget over til Eidsvoldsbygningen, hvor de forskjellige storthingsmænd indtog de sæder, som deres forgjængere skulde have indtaget ved den minderige forsamling dersteds 1814. Kongen, som er en meget demokratisk anlagt mand, ligefrem og jevn i sin optræden, holdt en anslaaende tale, og da jeg var anvist sæde meget nær ham, hørte jeg ham godt og havde god anledning til at gjøre mine iagttigelser. Saa med toget fra Bøhn station tilbage til

Fra 17de Mai Toget i Kristiania med Luther College Band i Spidsen.

Kristiania hvor vi ankom kl. 5:30, tidsnok til at deltage i den store borgerparade med Luther College Band i spidsen og de besøgende norsk-amerikanere næst i gelederne.

Om aftenen den 17de Mai var jeg tilligemed mange andre norsk-amerikanere indbudten til slottet til den souper, som det kongelige par gav for omtrent 1,200 indbudne gjæster. Hr. Schmedeman var tilstede og introducerede gjæsterne for kongeparret.

Den 4de Juli var naturligvis amerikanernes store dag, og jeg maa sige, det var den hyggeligste fjerde Juli, som jeg nogent-

tid har været med paa at feire. Der var dem blandt forsamlingen, som for eksempel min broder R. H. Boxrud, som havde været med at feire 17de Mai i Minneapolis og kom til Kristiania og feirede 4de Juli. Der blev af president Preus af Luther College ogsaa hentydet til det i hans tale ved festen.

Var ogsaa indbudten til den fest, som holdtes til ære for de norsk-amerikanske præster og andre fra Amerika i Handelsstandens lokale, og modtog ligeledes indbydelse til den sexa, som gaves af storthinget, men var forhindret fra at deltage der, da min datter og jeg sammen med mine brødre i de dage var paa en fjeldtur i Jotunheimen. Paa opturen standsede jeg paa Hamar og overrakte den veksel paa 1,000 kr. som var mig

Fra 4de Julifesten i Kristiania ved Afsløringen af Lincoln Støtten.

bleven tilsendt af Mjøsenlagets formand. Jeg blev meget elskværdig modtaget af Hr. Overlærer Petersen, og tilbragte en meget hyggelig aften i hans gjæstfrie hjem, men herom er fortalt paa et andet sted i aarbogen, saa jeg skal forbigaa det her.

Sammen med mine brødre tilbragte vi alle en tid i Eidsvold paa besøg, og derefter reiste min datter og jeg med "Dronning Maud" til Kjøbenhavn, og det var vor agt at fortsætte turen gjennem Tyskland og Frankrig, men saa kom krigen, og saa indskrænkede vi os til et langt besøg i Kjøbenhavn, hvor der er mange seværdigheder.

Reiste saa tilbage til Gøteborg og opigjennem Gøta kanalen til Stockholm. Dette er en prægtig tur; kanalen gaar gjennem mark og eng og skog, saa indimellem har de nyttiggjort sig en sjø, her og der, og slig byder turen paa saa mange afvekslende scener.

I Stockholm gjorde vi de sædvanlige rundture for at besøge alle de rige seværdigheder, som denne vakre by har at byde paa. Paa et af musæerne saa vi den hest, som bar Gustav Adolf, da han faldt i slaget ved Lutzen den 6te November 1632; selv nogle af hans klæder var bevaret, skjøndt de mest kostbare var røvet, da historien fortæller os, hvorledes hans lig fandtes den næste dag, blodig og udplyndret. Fra Karl den 12te er der ogsaa mange ting bevaret, det var fra de dage da kongerne stilte for dagen stor ydre pragt, deres sadeltæpper for eksempel var broderet i guld og besat med perler og diamanter.

Hvorsomhelst vi kom, var der stort gjære paa grund af krigen, og vi reiste skyndsomt tilbage til Kristiania, og derfra tilbage til Amerika med "Bergensfjord" igjen.

Eidsvoldsbygningen.

A Retrospect.

THE Centennial Jubilee at Minneapolis on May 16, 17 and 18, 1914, deserves more than a passing mention. It is doubted whether so many Norse-born men and women and descendants have ever assembled anywhere in the world. Certainly no foreign land has ever witnessed a gathering approaching 60,000 or even more than that.

On the opening day of the exposition in Kristiania this past summer there were 30,000 people present.

Not since the world's fair in Chicago in 1893 has the writer met such a crowd as that at Minneapolis.

Socially and financially the meet was a success. Mjøsenlaget distinguished itself by giving the largest and the best banquet. All honor is due to our beloved president, Dr. C. L. Opsal, and the committee of arrangements. The many memories from that pleasant gathering will be cherished forever and aye.

There is a special charm about these "lag-stevner" — a precious heritage and a bond of communion by reason of the many memories from the beautiful regions around Mjøsen. One associates each season and friend with the district from whence he came. If one has travelled up and down Mjøsen from Eidsvold to Lillehammer and has walked and driven through the country and has, as the writer, even made maps of the whole region, then one can call up in his mind at will visions of the blue mountains of Toten or of smiling Vang, Stange, the beautiful Helgeø or of Næs, Ringsaker or Eidsvold. Indeed, it is difficult to say any section is more attractive than another—Faaberg, Biri, Vardal, Veldre, Løiten, Furnæs, Romedal, Feiring—it is all beautiful, broad, expansive, rich in agricultural resources and it has a future as great as any section in Norway. Perhaps it is lacking in great waterpower, and it may be possible, therefore that other regions in Norway have a greater future in-

dustrially, but in every other respect it is equal to any other district and excelled by none.

We Norwegians in America have a great future. Much has been accomplished, much more remains to be done. We are leaving to our posterity greater opportunities for advancement than has been our lot. The progress in the world is amazingly great. In this progress our children have a share. It is the ambition of all true Norsemen to do credit to the mother country by manfully doing our duty, in our adopted country.

Let our "Mjøsenlag" continue as we have begun and assemble at least once a year, so that we may grow in members, cultivating friendships and reviving old memories. It is doubtless true, that what one has learned and lived becomes a part of our very existence and is never forgotten. It is all written on the mind or in the heart, and only needs a touch of a friendly hand—a word, a look of recognition—to revive and spring into vivid reality.

The Scotchmen in Chicago have a benevolent order, "The Society of St. Andrew," which meets around the festive board just once a year. Here are speeches of old Scotland, anecdotes, stories, poems, songs, good cheer and the strident irrepressible bagpipe blown by highland soldiers in kilt, bare knees and martial array. It has been my pleasure to attend several of these gatherings and they are jolly good.

Let us all rally to our meeting next summer at Fargo, N. D., and have there a greater and a better banquet than any of the past three.

And when some worthy cause arises requiring our moral or financial support, let us with one heart and one mind respond in every way.

—Otto C. Ericson.

Evanston, Ill., December, 1914.

To af Mjøsenlagets medlemmer, R. H. Boxrud og C. F. Hjermstad, paa besøg i Løiten, gaar "tilhaande" i høonnen. Et troværdigt øienvidne fortæller herom følgende: Dom hadde naa en tenesgut der aa da ma, men han va saa lat, han fæk itte gjort noe, naa'en itte aat saa sør'en, aa naa'en itte sør saa aat'en.

Saa tok dessa amerikakara ta sei trøia, dom skulle syne dom haassen folk arber i Amrika, aa da kan du tru dom gjorde væger i vellingen.

Stjernebanneret tiltops ved en 4de Julifest ved Rokosjøen i Løiten.

CHRISTIAN C. HOLTER

født i Nannestad den 11te April 1854 af forældrene Christoffer Olson Holter og Anne, født Christoffersen. Udvandrede til Amerika i 1862. Boede et aar paa Koshkonong, Wis., tre aar i Fillmore county, Minn., og omtrent tolv aar i Kandiyohi county, Minn.

Drev i ungdommen med farmarbeide og gik lidt paa "common school," frekventerede fra '79 til '83 Hauges Synodes høiere læreanstalt i Red Wing, Minn., og blev sommeren '83 ordineret til prest. Af menigheder som har været betjent af ham er Canton, S. D.; Roland, Ia.; Chicago, Ill., og Kenyon, Minn. Opsagde i 1910 sit prestekald og flyttede til Red Wing, hvor han overtog arbeidet som fast redaktør for Hauges Synodes kirkeorganer "Budbæreren" og "Børnevennen," hvilken stilling han fremdeles indehar.

Han har været meget virksom inden sit kirkesamfund, og har da ogsaa været hædret med en mængde tillidshverv.

Blev i 1883 gift med Anna Anderson af Chicago, de har otte børn, fire sønner og fire døtre, som alle lever.

Hr. Holter har i de senere aar været en trofast arbeider inden afholdspartiet, idet han har et aabent syn for den, kristendom og moral, ødelæggende indflydelse som bryggeri- og drikke trafikken øver.

Han er meget interesseret i Mjøsenlagets arbeide, som hostaaende smukke digt, af ham til Mjøsenlagets sidste stevne noksom viser.

Syttende Mai 1914.

Vi norsk-amerikanere.

LEIF og de andre var af gjæveste stand,
De lod sig ei hindre af veir eller vand,
De trode saa vist der var land hen i vest,
Det land fremfor andre det land som er bedst.

Dette er landet som os fædrene gav,
De kavet sig frem over skummende hav,
Her sætter vi norske med tryghed vor fod,
Her staar vi saa sikkert, hvor fædrene stod.

De gamle kom sig ud af dunkelheds nat,
Til ære for disse vi løfter vor hat,
Nu kommer vi efter vi simple og smaa,
Den Gud, som dem ledet, ham stoler vi paa.

Mor Norge er bakket og stenet og skren,
Men tanken paa sønnen er ægte og ren,
Hans gaard er den bedste, han kjører med hest,
Men over hans frihed hun glæder sig mest.

Her bygger vi trygt og forsvarer vort land,
Her er vi saa lige i rang og i stand,
Det er da isandhed et underligt rige,
Snart gjør vi alt mulig foruden at krigie.

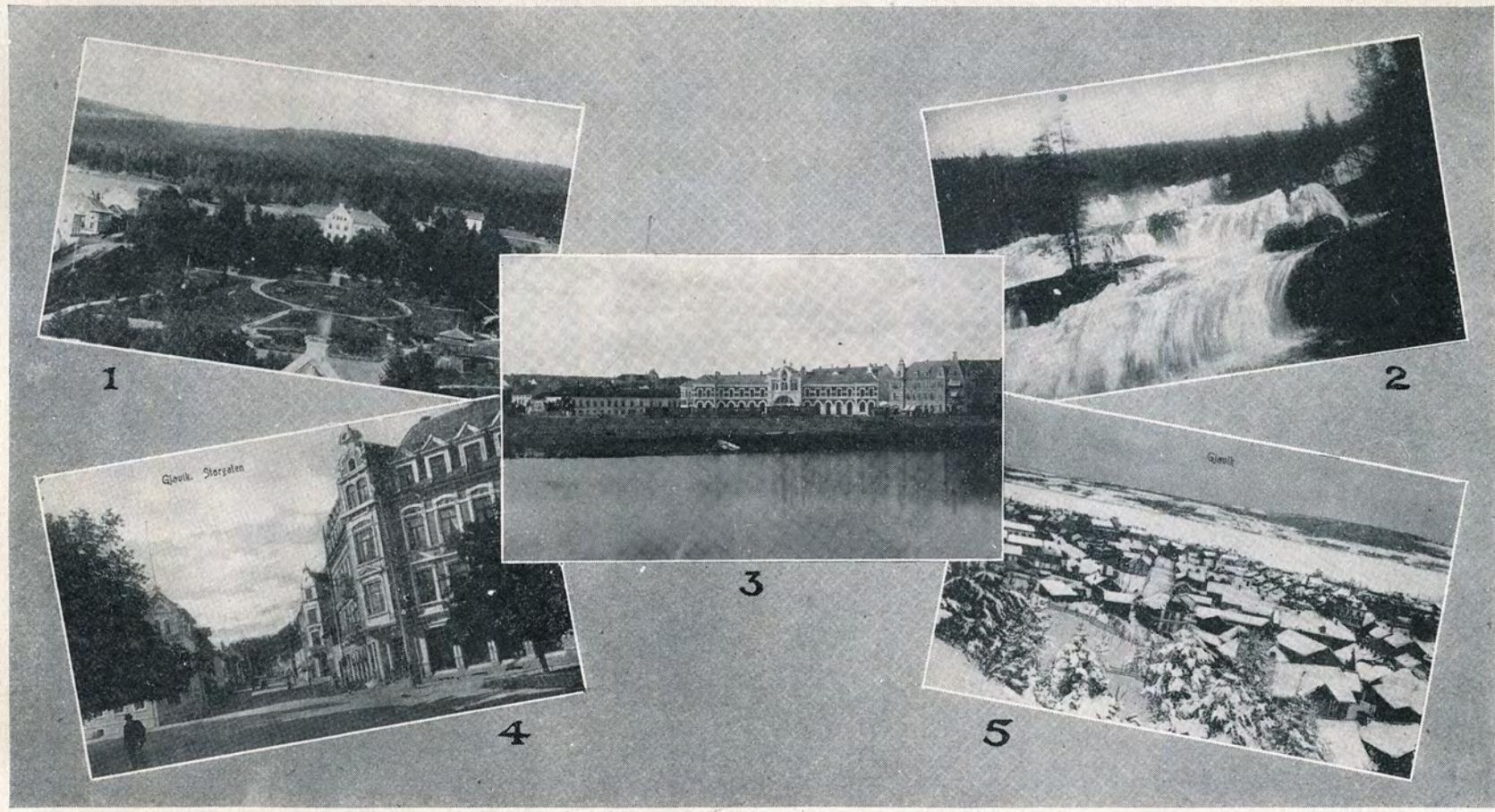
Vi sønner af Norge fortsætter i tro,
At leve, arbeide, at bygge og bo,
Ja fylde vor plads som er norskere værdig,
Belønningen faaes, naar her vi er færdig.

* * * * *

Mjøsenlaget :

Til lykke med festen hvereneste mand,
Heis frihedens fane i by og paa land,
Lad verden forstaa, at her "festes" idag,
Og at nærmeste Eidsvold staar Mjøsenlag.

—C. C. Holter.

1. Parken i Lillehammer. 2. Mesnafossen ved Lillehammer. 3. Parti fra Hamar. 4. Parti fra Gjøvik.
5. Parti fra Gjøvik.

Vang.

Vang, Hedemarken.

En bygdebeskrivelse.

TIL Jul fik mig tilsendt en bog med ovennævnte titel. Den er udarbeidet af Anders Skiset, hvis adresse er Glen Mary, P. O. Sask., Canada,—og bogen faaes tilkjøbs hos ham for en dollar.

Jeg tillader mig at anbefale den paa det bedste, særlig for folk fra Vang, Hamar og Furnes, men den indeholder saa meget af gammel historie, ag almindelige oplysninger fra gamle dage af saa meget historisk værd at den vil læses med interesse af alle. Med forfatterens tilladelse hidsætter jeg nogle uddrag fra den :

Abraham Pihl—Sogneprest i Vang, fra 1789 til 1821. Han var født i Gausdal 1756 af sogneprest Andreas Pihl og Marte Flinthaug, der blev mor til 3 sønner og 5 døtre, og døde 1769. Abraham var først prest i Flekkefjord, senere i Vang, blev 1803 provst, 1809 Ridder af Dannebrog. Han var gift med Anne Kathrine, datter af Jakob Neuman, eier af Hassels jernverk, og havde 8 barn: Andreas, Magdalene, Jakob, Kristine, Fredrikka, Julianne, Dorthea og Thomas Bugge Pihl.—Pihl er i flere henseender den betydningsfuldeste prest, som har været i bygden og store begivenheder indtraf paa hans tid. Han skildres af samtidige forfattere som mekaniker, astronom, agronom, og alleslags kar undtagen teolog; kun vides det, at han stillede sig velvillig ligeoverfor Hans Nielsen Hauges virksomhed, og det er nutildags regnet ham til fortjeneste. Astronomiske instrumenter havde han mange af, og han har indlagt sig store fortje-

nester ved den astronomiske opmaaling og ved agerbrugets ophjælpelse. Merkelig er det at høre hans mening om den nye by Hamar, som alt dengang var paa tale. "Der burde anlægges en by ved Mjøsen," siger han, "hvor man kunde bytte Hedemarkens avlinger mod Gudbrandsdalens og Østerdalens produkter. Der burde ogsaa anlægges fabriker, saa man slap at kjøbe saadanne ting fra udlandet. Men den nye by skulde ikke ligge ved Storhamar, men der hvor Brumund elv falder ud i Mjøsen. Der kunde elven benyttes som drivkraft for alleslags anlæg, og der vilde det være beleiligt paa mange maader. Det nye universitet burde ogsaa ligge der. Kristiania ligger altfor nær Danmark, og byen vil forblive dansk i lange tider. Ved Mjøsen derimod vil det blive lige i hjertet af Norge." Pihl kjøbte Arnkværn gaard for sin egen del og døde der.

Fra Pihls tid er mange husmandskontrakter bevaret. Hans husmænd svarte da mellem 10 og 15 daler aaret for sine brug, og saa skulde de faa tilstrækkelig tid til at røgte arbeidet hjemme; ellers skulde de arbeide for presten, naar han forlangte det. Lønnen var i alle tilfælde 8 skilling dagen om sommeren og 6 om vinteren; hvis konen arbeidede i gaarden var det 2 skilling mindre for dagen. For haandverkere var daglønnen derimod 20 skilling dagen baade sommer og vinter; men saa skulde de ogsaa arbeide ligesaa mange timer en vinterdag, som den længste sommerdag.

Lærdommen var nok ikke saa stor endda; næsten ingen af disse husmænd kunde skrive sit navn. Der var dog adskillig skolevæsen paa den tid, og velstaaende folks barn lærte nok baade at læse og skrive. Der er ogsaa adskillige bøger bevaret i bygden fra den sidste del af aarhundredet, helst da bibler og andagtsbøger.

Gjennem hele det 18de aarhundrede forøgedes velstand og kultur i bygden. Det er ogsaa rimeligt nok, da der ingen krige og ingen særskilte ulykker var. Rigtignok melder sagnet om tre uaar efter hinanden, nemlig et frostaar, et tørkeaar og et markeaar. Dette maa vel være i sammenhæng med de store misvekstaar omkring 1740. Saa var der et overmaade regnaar i 1789, der anrettede saa store ulykker opigjenem Gudbrandsdalen. Her i bygden var det vel ikke saa ilde;

men eieren af Nerkværn anslog dog sit tab paa avling og huse til 3,000 daler. Dette maa dog være høit takseret, da hele Nerkværn ikke var saameget værdt 30 aar senere. Penge stod i samme værdi til allersidst i aarhundredet.

Kaffe og poteter fik indpas i bygden paa den tid. Paal Eriksen Vold fortalte da han skulde indskrives til konfirmation i 1783, saa fik han kaffe i prestegaarden. Det havde han aldrig smagt før, og han syntes den var grovelig vond. Hvis ikke presten havde staataet over ham hele tiden, saa havde han nok faaet den ind i ovnen eller udigjennem vinduet. Ved samme leilighed fik han ogsaa nogen poteter at plante med paalæg om at stelle dem rigtig godt. De trivedes ogsaa godt. Man skar dem op og aad af dem raa, og da var de slet ikke gode. Formodentlig var det den samme prest, Daniel Busch, der fik navn af potetpresten for sin iver i at udbrede poteterne.—Spør folk nu om de liker kaffe og poteter!

De gamle stueklokker med mørk messingtalskive begyndte at komme i brug paa den tid. En af de ældste er i Kurud og har aarstallet 1756. Fra den tid af aarhundredet er mange ting bevaret: kister, skabe og enkelte skatol med navn og aars-tal. Rosemalingen stod høit dengang, og en rose malt klædeki-ste maatte være med i brudens udstyr.

Indførelsen af ovne forandrede bygningsmaaden betydelig. Den aabne peis kunde ikke godt varme op flere rum; men nu gjorde man bare hul paa peismuren, og saa kunde man sætte ind saamange ovne man vilde. De gamle Bærums eller andre ovne tog en masse ved; men saa varmede de ogsaa godt, og ovnsbænken var en meget hyggelig plads. I første etage var da gjerne tre rum: den ene halvdel optoges af stuen, der var stor og rummelig og hvor man udførte alskens haandarbeide, den anden halvdel var delt i kjøkkenet, hvor peisen var, og kammerset, som ogsaa var stadsstue. I anden etage var ogsaa to eller tre rum, og saa var det tredje høgda, som vist ikke var kjendt før 1700. En hel mængde af disse gamle bygninger bruges endnu i mere eller mindre forandret skikkelse. Som gode eksempler kan nævnes stuebygninger paa Tomter, Finborud og Spikrud med navn og aarstal fra 1700 tallet.

Viene blev ogsaa forbedret, saa man paa enkelte steder

kunde benytte hjulmundering, ialfald var veien kjørbar mellem Vangs og Furnes kirke, for der maatte presten kjøre ofte. Ellers brugte man helst kløvgreier eller man ventede til vinteren, da kunde man lage vei allestedet. Kavlebroer over myrer og blødhul findes der mange af endnu i udmarken.

Mellem 1780 og 1800 var der endel mænd som fik kongens tilladelse til at bygge og bo i almenningen. Der nævnes 33 saadanne nybyggerpladse, 14 øst i Vang, et par øst i Furnes ud imod Flagstadelven og resten bort imod Ringsakers grænse, nybygden kaldt til denne dag. Følgende er opregnet 1797: Gudmundpris, Øia, Bratbakken, Moen, Fredriksberg, Bækken, Aalerud, Volden, Stenberg, Sandvold, Brænden, Holen, Saugbroen, Sveen nedre, Hartmandslien, Bratberg, Nordmyr, Bjørklien, Haugsveen, Granlien, Aasdal, Aaset, Groensveen, Høgsveen, Røgnlien, Sveen, Holsbak, Karlstad, Sørlunden, Sandbakken, Aasberget og Helleberget.

Disse nybyggere havde særskilte rettigheder med hensyn til skog og havn i almenningen. Disse rettigheder blev inddraget, da formandskabet fik raadighed over almenningen. Senere gik nybyggerne til process for at gjenvinde disse rettigheder; men sagen døde bort. Oppe i Furnesaasen er ogsaa en hel grænd af nye pladse; men dette er vel helst gamle husmandsbrug som er blit frasolgt.

I det 18de aarhundrede kom der op en hel del nye gaardsnavne med endelser paa Bakken, Jordet, Engen, Lien osv. En vis regel var der paa alle de gamle navne; slige rare navne som: Glitne, Bustop, Setne, Time og Soput havde man ikke lært endda.

Som før nævnt var det gjennemgaaende gode tider i dette aarhundrede. Landet havde jo fred i 90 aar og drog fordel af andres krige. Folk samlede sig da meget jordisk gods og adskillig luksus. Paa samme tid blev det vanskeligere for den fattige at komme sig op, land og eiendom steg stadig i pris, men arbeidslønnen steg ikke. Det bedste man da kunde gjøre var at blive haandverker, saa kunde man faa høiere løn og leve bedre. At reise udenlands var ikke at tænke paa, og det var heller ikke bedre i andre lande; de uhyre vidder i Amerika var ikke opdaget endda.

Skole- og fattigvæsen.

Skolevæsenet før konfirmationens indførelse er næsten ikke værdt at nævne. Presten kunde kanske tage sig af en og anden og give dem lidt undervisning i læsning og skrivning men der nævnes ingen skolemester i begyndelsen af aarhundredet. Her som i andre bygder maatte man dog lære lidt særlig om religion før konfirmationen. Denne blev indført ved lov 1735 men allerede i 1733 findes der en hel del om overhøring af ældre og yngre og deres karakter i kristendomskundskab i en af de gamle kirkebøger. Fra da af begyndte lærdommen at gaa fremover, og mestedelen af folket kunde vistnok læse ved aarhundrets slutning, men yderst faa kunde skrive. Skolemestrene nævnes da ofte og stod høit i anseelse. En Kristoffer Skolemester nævnes ofte mellem 1760—80, muligens er han den samme Kristoffer, hvorom der berettes følgende:

Christopher v. Hveberg Fahnjunker med Fændriks Carakter, er av bedre Opførsel og Levemaate end av hans Herkomst kunde ventes, og likesom han al sin Tid har været en paapasselig og kløktig Underofficer, saa forretter han sin Tjeneste endnu med rosværdig Flid og Lyst. Han har ved en likesaa anständig som ordentlig Husholdning i fattige Omstændigheder vel opdraget sine Børn, hvoriblandt en Søn er Underofficer i Kjøbenhavn, den anden staar Vagtmaster ved Regimentet. Han ønsker instændig og haaber at conserveres som Fahnjunker, og om dette ikke var muligt, da at erholde et Vagtmaster No. Han er med Familie bosat i Wang Sogn paa Hedemarken, og var det at ønske, han der i Egnen kunde nyde Employ, Anciennitet i Chargen 28de Oct. 1757.

Enten dette er den samme Kristoffer eller ikke, saa var der en Kristoffer Monsen født paa Hvebergeie 1708 og død som løitnant 1781.

Følgende er nævnt som skoleholdere 1801: Jakob Jakobsen paa Rabstad, Erik Andersen paa Hubrud, Hans Olsen i Pre-stegaards-Sveen, Mons Monsen paa Mælum, Torger Olsen paa Gaalaas, Jakob Jakobsen paa Hovde. Efter den tid gik skolevæsenet stadig frem. Rigtignok var det længe bare omgangsskole. Skolelokalet og materialet var ofte noksaa simpelt, men man lærte utrolig meget efter omstændighederne. Dels spredte

man sig dengang ikke i saa mange fag, og dels stod der mere respekt af mesteren end nu.

Naar skolemesteren kom tilgaards med skoledrenge til at bære sine sager, ja da kom der storfremmede. Mesteren fik da sidde tilbords med manden i huset ude i kammerset, og det var en stor nedladenhed af ham at snakke til husets tjener. Var han da rigtig god af sig kunde han sidde om kveldene ved skinnet fra ovnen og læse om Munchhausens eventyr for børn og husets folk, og da gjorde man lange ører. Høit over skolemesteren stod presten, hvis da børnene ikke kunde sin katekismus og læse saa nogenlunde, slap de som regel ikke frem hos ham. Men naar nogen kom til prestegaarden med en sau eller en kalv, saa kunde "gamle provsten" i sin hjertens godhed ikke negte dem konfirmation. Endnu lever der folk, som slap frem paa den maade.

Sommetider var det mest fattigfolks børn, som gik for presten. Da kunde det nok træffe at Fru Hanna beklaget sig over de daarlige konfirmanter det aar.

I 70-aarene begyndte man at bygge særskilte skolelokaler, og siden gik skolevæsenet frem med rivende fart. Længe var der da 8 skolekredse i Vang og 5 i Furnes; men nu maa man bygge det ene lokale efter det andet især i nærheden af Hamar.

Foruden de almindelige skoler maa ogsaa nævnes Arvesens folkehøiskole paa Sagatun, som dog for længe siden er nedlagt, og Even Skraastads skole paa Nashaughuset, der er en slags privat middelskole.

Det er ikke meningen her at skrive om alle de gamle skolemestre; men en af de gode gamle var Hans Mikkelsen, der var lærer i 50 aar, og var maaske den første, som skrev paa hedesmoksmaal. Et maalskrift af ham findes i "Folkevennen" i 50-aarene.

Fattigfolk har der bestandig været. I ældre tid var det nok saa, at tiggeri og privat godgjørenhed var de eneste midler mod fattigdom. For gamle og krøblinger sørgede ogsaa den katholske kirke ved at bygge hospitaler ved sine klostre og kirker. Dette fandtes naturligvis ogsaa i Hamar. Ogsaa senere var det en simpel kristenpligt at hjælpe de ulykkelige; men noget regelmæssigt fattigvæsen fandtes ikke i ældre tider. Me-

get tidlig begyndte ogsaa velstaaende folk at give bort legater. De første som kjendes af saadanne er vel de Sverdrupske legater. Derefter kommer:

Peder Dohns Legat paa.....	260	Rd.	
Sorenskriver Stangebys Enke.....	100	"	1808
Ole Andersens Legat	80	"	
Halvor Paulsen Greftens Do.....	100	Spd.	1837
Mikkel Johansen Oe's Do.....	600	"	1852
Lars Larsen Halsets Do.....	500	"	1853
Kristoffer Helstads Do.....	500	"	1863
Berte Olsens Do.....	1,000	"	1869
der skal staa til det blir.....	100,000	"	
Andreas Kalleruds Do.....	500	"	1884
Anders Solleruds Do.....	1,000	"	1869
— — "	4,000	Kr.	1880
Ole og Kristiane Storihles Do.....	4,000	"	1884
Karen Stordeglums Do.	2,000	"	1885
Ole Sæhlies Do.	4,000	"	1858-77
Helge Aalstads Do.	2,000	"	1885
Nils og Agnete Strammeruds Do.....	2,000	"	1885
Tore og Lisbets Bjerkes Do.....	8,000	"	1891
Erik og Juliane Øverkværns Do.....	4,000	"	1884
Alf Kristensens Do.	1,000	"	1884
Kristian og Marte Kvebergs Do.....	2,000	"	1894
Even og Ingeborg Nashaugs Do.	2,000	"	1891
Jens Buttekværns Do.	4,000	"	1895

Ved de fleste af disse legater er det saa, at renterne uddeles hvert aar til trængende folk. Børnehjemmet ved Tommelstad er ogsaa et udslag af privat godgjørenhed.

Lige fra 1811 er fattigregnskaberne bevaret. En protokol indeholder saaledes regnskaberne for 70 aar lige til 1881. I lang tid dreiede fattigudgifterne sig omkring 5—600 daler aaret, der indkom dels ved skat og dels ved gaver. I 1801 opregnedes omrent 120 fattigunderstøttede eller 2.4 procent af befolkningen. Dels fik disse fattige lidt mad og klæder i hjemmet og dels blev de bortsat paa lægd i gaardene. I 1864 opregnedes 146 saadanne lægdslemmer. Paa de allerstørste gaarde var der da 3 saadanne fattige, og paa bra steder kunde de have det noksaa godt. Saa særlig fintfølende var de ikke ofte, at de regnede det for en skam, dertil var fattigdommen altfor almindelig. En del geseller var der ogsaa, som ikke vilde arbeide; dem tog man da og satte ind paa Olsrud tvangsanstalt; men til-

slut blev det ikke nok til at holde det gaaende, og nu er Olsrud omdannet til gamlehjem.

Lensmænd og veivæsen.

Næst efter presten var lensmanden den fornemste embedsmænd i bygden. Omkring 1700 og udover var Ole Frogner lensmand i Vang. Senere nævnes Peder Olsen Hoff, rimeligvis fra Hov paa Furnes. Om Lensmand Tosten By vides det, at han kjøbte Hjellum i 1754 og døde 1763.

Lensmand Haagen Jokumsen boede paa Finsal ialfald fra 1769 til sin død 1812. Schulze var lensmand fra 1812 til omkring 1830 og boede i Dammen i Østaasen. Saa var Tøstie lensmand i mange aar og derefter Aars. Baade Tøstie og Aars kom ind i herredsstyret paa sine gamle dage; Aars ialfald var over 70 aar. Saa blev Vang og Furnes adskilt i 1893, og der blev to lensmænd. For Vang blev A. Aas valgt ud af over 30 ansøgere; men saa kan man forlade sig paa det er en god lensmand; og E. J. Sølberg blev den første lensmand i Furnes.

En lensmands pligter er mangfoldige. Han skal holde ro og orden i bygden, han skal jage tatere og fakke forbrydere; han skal indkassere skatter og holde opsyn med veiene.

I begyndelsen af det 18de aarhundrede fandtes ikke hvad man nu vilde kalde veie. Der berettes vistnok om, at man kjørte gjennem bygden i karjol, men det skal nu ikke rart til heller. Man fik da gaa, ride, kløvje eller vente til vinteren.

Paa museet i Hamar findes et kart, tegnet omkring 1800 af Maior Darre. Paa det vises kun en vei—kongeveien kaldet. Den gik fra Brumunddalen, om Furnes kirke, om Stafsskogen, Flagstad og Vangs kirke; ved Hjellum delte den sig, en del gik over til Stange ved Sannerud, en anden del gik østover ved Løiten og Elverum. Den gik saaledes om alle vigtige punkter og noksaa ret; men den gik ogsaa op og ned alle de værste bakker. At grave ud bakker og fylde op daler var der ikke tale om den gang; men broer over elve og bække maatte der da være, rimeligvis de eneste, ellers fik man vade. Siden blev der da lidt om sen udlagt bygdeveier i nord og syd fra denne storvei. De vigtigste sydover var den fra Stafsberg til Storhamar og den om Ilseng til Romedal. Fra Vangs kirke mod nordøst gik en

vei, som delte sig i flere grene: en gik om Aalstad til Løiten kirke og videre, en gik opover østbygden op til Rødsætervolden og en opover til Dystvold.

Rødsætervolden og Berg i Vangsaasen var rigtige skydstationer, da der maatte skiftes fra kjærre til kløv, naar man skulde til sæters. Det er sagt, at presten hjalp at faa vei til Mørud, da han syntes det var forsæt, at kjærringa paa en slig gaard ikke kunde kjøre til kirken. Dette var rimeligvis mellem 1820 og 30. Saa gik der en vei til Kirkeby paa Furnes og en vei paa hver side af Høstbjørkampen lige op til nybygden.

Eftersom veiene blev anlagt fik hver gaard opmaalt et vist stykke af veien, i forhold til gaardens størrelse, som de skulde holde vedlige. Hver gaard fik da sat op en træstolpe eller sten med gaardens navn paa ved begyndelsen af sit stykke.

Saa blev Hamar by grundlagt, og folk maatte have god vei did. Ved Flagstad blev der bygget en bro over elven, og vei blev lagt om Tommelstad til Hamar.—Broen over Akersviken blev bygget for at Stangesokningerne kunde komme til Hamar. Trafiken ved Hamar bys grænse var dog ikke større i 1855 end den er paa en fjeldvei nu. Slig har tiden gaat frem. Mellem 1870 og 80 byggede man vei nordover Almenningen forbi Maasæter, Brumund til Bolsdalen og Bringebu. Senere byggede man vei nordover fra Furnes nybygd, saa man kunde kjøre op den ene vei og ned den anden. Langs disse veie ved Gaasbuen, Brumundsæter og Elvestuen er toldpladser, hvor man maa betale afgift for at faa kjøre tilfjelds.

Omkring 1860 kostede det 1 krone pr. meter at faa bygget en $3\frac{1}{2}$ —4 meter bred bygdevei med baade fyldinger og skjæringer; nu koster det 1 krone meteren at faa laget en smalere sætervei, som bare følger bakken.

Fra 1870 og udover tog man ordentlig fat med veibygning, laante penger og bevilgede store summer hvert aar. Til de mindre veie bevilgedes af bygden med bidrag af private. Til de større bevilgedes ogsaa af amtet. Snart blev almindelige bygdeveie for trange og bakkede; man byggede nye og bredere veie paa de mest befærdede strøg. En slig vei kaldte man *Chausse*. Den første af disse blev lagt først i 80-aarene mellem Hamar og Brumunddalen, er slet som et gulv og 4 a 5 meter

bred. Siden byggedes flere saadanne og man omgik bakkerne saa meget som mulig. En blev bygget fra Tommelstad over Flagstad bro østover til Skraastad. En gaar fra Hamar om Aker, Vangs kirke østover bygden om Aalstad og gjennem Løiten. Paa en slig vei er mange aars arbeide; den blev færdig til Vangs kirke 1899.

Længer op i bygden gaar en gjennemgangsvei fra Brumunddalen til Løiten; Bjørge bro blev bygget 1884. Nu har bygden et veinnet saa godt som nogetsteds i landet. Telefonlinjer gaar langsmed veiene, og automobiler er tilladt at fare hvorsomhelst. Den gamle ordning med rodemestre og pligtarbeide er afskaffet; istedetfor er ansat veivogtere med fast løn.

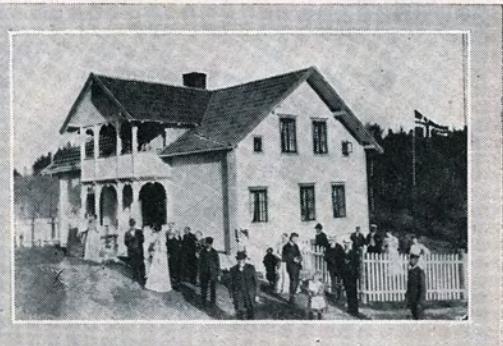
Og veiene blir brugt. Hvor der for 100 aar siden kjørtes et lidet læs, kjøres der nu 10 store. Slig er det; naar man bare faar en vei, finder man rigdomme, man aldrig havde drømt om. Endog den plagsomme sten er værdt penge, naar den kommer til byen, ialfald faar man lidt for kjøringen af den.

Parti fra Ringsaker.

Den bekjedte altertavle i Ringsaker kirke.

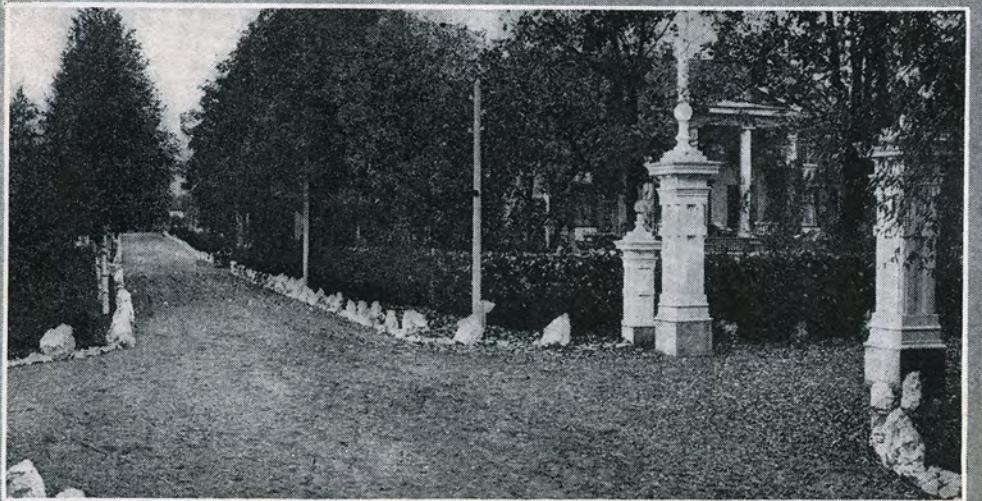
Der flages paa Sjaaheim, Ringsaker, i anledning af besøg af Mjøsenlagsmedlemmer: B. O. Kindley, Manning, N. D.; Emil L. Lee, Red Wing, Minn.; John Kindley med familie, fra La Crosse, Wis.

1

2

3

1. C. H. Boxrud og R. H. Boxrud, begge Medlemmer af Laget, paa Besøg ved Julsrud, Eidsvold. 2. Julsrud, Eidsvold. 3. Fra Hurdalsverket.

Jul i Norge.

Jul i Norge.

Fred paa jorden, lød jo julebudskabet til menneskene. Nu er der desværre ikke fred paa jorden, thi nu raser jo en hel verdenskrig med frygteligt menneskeslagteri. Den keiser, den konge eller den statsmand, som er skyld i dette forfærdelige myrderi, har vel et saa stort ansvar, at det ikke er forunderligt, at hver af dem udpeger den anden som ophavsmanden. Menneskenes dom, efterslegtens og historiens dom er dog af liden betydning imod Guds dom, den retfærdige dommer.

Her er et lidet land, en liden nation, som intet hellere ønsket, end at faa være i fred, dets nøytralitet garanteret af stormagterne, saa oversvømmes hele landet af netop en af disses hære, hele landet lægges øde, alle levnetsmidler beslaglægges, og et helt folk, en hel nation drevet ud af sine hjem, vanker rundt og lider sult og nød.

Naar vi ser paa alt dette, saa kan vi vel ikke andet end takke et naadigt forsyn, at vort kjære lille Norge hidtil endnu har blit forskaanet for alle disse krigens rædsler, en krig som i ubegrundethed neppe har et sidestykke i verdenshistorien.

Nn naar det lakker mod jul, saa vendes vel alle norskes tanker til Norge og mange kjære, slegt og venner, mindes vi da med bøn og haab om, at de fremdeles maatte forskaanes fra at trækkes ind i denne krigens malstrøm.

Fra betragtningen over denne store verdenskrig og til Jul i Norge er der jo et langt hop, men netop paa grund af den stilling som Norge indtager med alle dens faretruende muligheder, gaar der vel iaar flere julebudskab over havet end vanligt, og saaledes kunde det kanske være af lidt interesse i store træk at fortælle lidt om, hvorledes julen feiredes og højtideligholdtes i Norge.

Julen hjemme i Norge var først og fremst en glædens tid, da skulde al nød afhjælpes, saa langt det stod i menneskers magt at gjøre det, og alle skulde erindres, selv himmelens fugle skulde have sit juletræ, et kornneg paa en stang. Ude paa landet sattes det gjerne paa en kornstør ret oppe i mønet paa staburet. I byerne sattes det ret udenfor et af vinduerne i dagligstuen, og saa var det saa koseligt at sidde lunt inden døre og se paa at fuglene ogsaa var med at feire jul paa sin vis.

Saa var der fattigfolk paa land og i by, som der ogsaa skulde bringes juleglæde til. Paa landet var det da skik og brug, at konen paa gaarden ud af sin egen rige forsyning paa staburet husket paa alle de gaardens arbeidsfolk, som sad i trange kaar i smaa husmandshytter og gjerne med store barneflokke.

I byerne var der uddeling af skotøi og klæder, brændsel og mad, men saa var der vel knapt en familie, som ikke havde en eller flere inden sine bekjendtskaber, som vilde føle sig fornærmet og dybt krænket, om nogen skulde tilbyde dem hjælp fra den offentlige fattiguddeling. Dette var nu gjerne en gammel enslig kvinde, hvis strikkepinder gik i ustanseligt arbeide paa strømper, vanter, skjærf eller "pulsvanter," og som gjennem dette skaffede sig et tarveligt livsophold, eller det kunde være en gammel haandverker, som var reduceret til lidt reparationsarbeide. Slige blev nu gjerne erindret til Jul med en fem eller tikroning, og saa lidt smaatteri fra børnene, samt lidt julegodt.

Paa land og i by gjordes der i ugevis store forberedelser til julebeværtningen. "Juleotta," hvor godt humøret end kunde være, var nu ganske slid som, thi det betød jo en arbeidsdag fra klokken tre eller fire om morgen til sent paa kvelden.

Der skulde slagtes og alskens kjødmad tilberedes, saa skulde der laves hjemmebrygget øl, og det var nu rent en æressag at have godt hjemmelavet øl. Saa skulde der steges fladbrød i store stabler, og desuden en uendelighed af alle disse delikate smaakager, som nu selv amerikanerne har faat slig smag paa.

Naar saa endelig julekvelden kom, saa ringtes høitiden ind fra kirketaarnene klokken fem. Da standset al forretning, da skulde det være forbi med alt slid og kav, da kom der ro over

sindene, thi nu var det jul, nu var høitiden kommen. Da skulde man være renvasket og iført sin bedste pynt, da lyste ansigterne af glæde og forventning, og skinnede omkap med alle de nyskurede, blankpudsede kjedler paa peisen.

Saa samledes man rundt julebordet, og husfaderen læste da gjerne fra bibelen det altid nye og lige skjønne julebudskab, holdt derpaa en kort bøn, og saa maatte man gjøre fyldest til alle de gode sager, som havde været den gode husmoder til saa megen bekymring og omsorg. Julekveldskosten bestod da gjerne i risengryngrød, ludefisk og ribbensteg samt sylte. Denne sidste var nu en ret, som ligesom blev til staaende kost gjen nem hele julen, da den var baade velsmagende og let at servere, men den blev altid tillavet med megen omhu, thi der skulde være et passende forhold mellem fedt og magert.

Der fandtes nok sine steder paa landet, hvor folk naturligvis ikke var overtroiske, langtifra, men hvor budeien lurte ud en portion af julegrøden til Nissen alligevel, bare for at være tryg paa at intet galt skulde hænde buskaben.

Efter aftensmaden togede saa alle ind i "storstua," hvor juletræet stod pyntet og lysene tændt. Det hele havde naturligvis gaaet meget hemmelighedsfuldt til, men alle vidste jo, hvad som var igjære. Saa slog man ring og gik rundt træet, idet man sang nogle af de gamle kjendte julesalmer. Dernæst kom da det af børnene saa længe paaventede, det spændende øie blik, da man skulde "høste juletræet."

Husfar og husmor bænkedes i sofaen, og om nu disse be tanktes med de fleste pakker og presenter, saa tør det nok hænde, at de pakker som var merket "fra far og mor" var fuldt saa værdifulde.

Sent blev det nu før man kom til ro, og tidlig maatte man op igjen første juledag, thi da maatte alle, store og smaa, i kirke. "Glædelig jul" lød det overalt, og hvor man gik paa visit, skulde man trakteres, ligeledes naar nogen kom, samme hvad slags ærend, maatte de bevartes med et glas vin eller et glas hjemmebrygget øl og julegodt, thi det gik jo ikke an, at lade nogen "bære ud julen."

Jeg husker den dag idag flere karakterer, som regelmæssig kom paa et eller andet ærend hver jul, saa blev de da budne

ind paa "salen" og trakteret. Naar man bød dem en stol og anmodet dem om at sætte sig, saa var det ufravigelige svar: "tak, jeg faar naa ikke sitta." Staaende drak de saa et glas vin, og med et "glædelig jul" forsvandt de sporløst. Saa maatte de naturligvis have "lidt og bite" i ogsaa; "værsgo, et glas vin til," "nei, mange tak, jeg er saa godt forsynt," men efter en passende nøding, drak de nu baade et og kanske to glas til. Dette at lade sig nøde slig, skulde nu høre med til god folkeskik, det da, men at folk var sig det latterlige i det bevidst, derom vidner jo noksom det gamle morsomme mundheld: "Det maa da være bund i mig aa," sa jenta, hun havde spist en "goro."

Anden dags kveld begyndte morroen med julebal her og der. Der var børneballer og selskaber i lange baner, og julebal til langt over nytaar. For folk i byerne var det ofte skik, at husfaren skaffet sluffe, og tog hele familien ud en dag, en mildveirsdag med klingende slædeføre, for at kjøre julekud, som det kaldtes.

For ungdommen var der adskillig friluftsliv og frilufts-morro i juleferierne. Der var kjækture og skiture, gjerne med beværtning, leg og dans efter hjemkomsten. Slig gik det saa længe juleferierne varede. For alle var det, mere eller mindre, en fritid; lidt arbeide og forretning dreves der jo, men i det store og hele taget var julen hjemme i Norge en glædens tid, en selskabelighedens tid; der var høitid, julestemning og fred paa jorden.

Naar jeg nu slig i tankerne atter har været med og feiret jul i Norge, saa sender jeg med denne lille fordringsløse skildring en hilsen til "Samband's" læsere, til slegt og venner her tillands med ønsker om en glædelig jul og et godt nyt aar!

Ligesaa til slegt og venner i Norge sender jeg dette som en liden julehilsen. I denne moderne tid med de hurtiggaaende dampere med luftskibe og traadløse budskab saa betyder jo ikke afstande stort, og dog er alle disse nye opfindelser saa alt-for sendrægtige af sig, tankerne flyver saa langt lettere og sikrere frem, saa feirer vi i tankerne atter julen sammen, og jeg ønsker eder alle en glædelig jul og et godt nytaar.

Red Wing, Minn., 22de November 1914.

—C. L. Opsal.

Fra December nummeret af "Samband."

HR. THORE GUNDERSON OG HUSTRU.

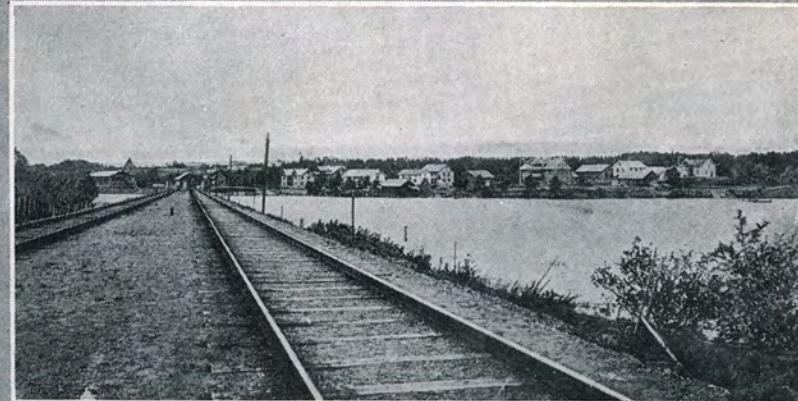
Hr. Gunderson var Mjøsenlagets første formand, idet han var med lige fra begyndelsen ved stiftelsen af laget. Han stod som lagets formand i to aar og ofrede meget af tid, arbeide og penge i lagets interesse. Ved aarsmødet i Red Wing sommeren 1913 bad han sig fritat, da hans tid er meget optaget, idet han nemlig indehar den ansvarsfulde stilling som bestyrer for Den Forenede Kirkes børnehjem i Beloit, Iowa.

Billedet viser en guttekasse i husflidsarbeide ved børnehjemmet. Møblerne er forarbeidet af gutterne. Sygdom forhindrede hr. Gunderson fra at være tilstede ved stevnet i Minneapolis sidstleden sommer.

1

2

3

4

1. Udsigt ved Eriksrud Biri. 2. Eina Station vestre Toten. 3. Parti fra Mjøsen ved Furuberget, Furnes.
4. Idrætsstevne ved Hamar.

Olav den hellige og Kong Rörek.

IAARET 1017 reiste Kong Olav den hellige om i det sydlige Norge. Overalt ransagede han paa det strengeste, hvorledes folk iagttag sin kristendom, og dem, som havde forsaget den, straffede han haardt, endog ofte med døden. Jo længere han kom nordefter; desto daalrigere var det bevendt med kristendommen, og desto hyppigere gik det paa med straffene. Dette rygtedes snart til oplandene, og kongen af Romerike, der først kunde vente sig Olavs besøg, skyndte sig op til Kong Rörek paa Hedemarken for at overlægge med ham om, hvad der var at gjøre; thi han ansaaes som den viseste. De blev her enige om at sende bud efter de øvrige smaakonger, som ogsaa indfandt sig, og deres sammenkomst holdtes paa Ringsaker, hvor saaledes alle fem oplandskonger paa en gang var tilstede. Kongen af Romerike fortalte nu, hvilken fare, der truede dem alle, og bad dem hitte paa raad. De opfordrede nu Rörek som den klogeste til at sige sin mening. Han sagde, at det nu var indtruffet, hvad han havde forudseet, at Olav nemlig vilde blive dem en haard og streng overherre. "Nu," sagde han, "er der blot to vilkaar at vælge imellem, enten at vi drager til Kong Olav, giver os i hans vold og lader ham raade, eller skynder os at samle alle de folk, vi i hast kan opdrive, for at angribe ham, medens han endnu blot har en liden skare omkring sig." Kongen af Gudbrandsdalen valgte straks det sidste og sagde, at der ei var mod og mands hjerte i den, som ei vovede at prøve sin lykke mod Olav; thi ingen, sagde han, vilde kunne reise hovedet frit i veiret, saalange denne Olav var ilive. Dette raad behagede de andre bedst, og saaledes besluttede de at samle folk for at angribe Olav. De sendte speidere sydefter for at underrette dem om, hvor langt Olav var kommen; de kaldte alle lendermænd og de fornemste bønder af sine fylker sammen til et møde paa Ringsaker, sagde dem, hvad beslutning de havde fattet, og befalede dem at drage hjem for at samle folk, hver paa sin kant. Enhver af kongerne skulde have 400 mand. Indtil hæren

samledes, vilde kongerne forblive paa Ringsaker, hvor de gjorde store gilder.

En af de mænd, der havde indfundet sig til dette møde, var den anseede Ketil paa Ringunes; denne gaard ligger midt paa Hedemarken i det frugtbare Stange sogn. Han havde gjort Kong Olav stor nytte i slaget ved Nesje mod Svein Jarl, og Olav havde til belønning skjænket ham en karve eller et hurtigseilende lidet fartøi; dette fik Ketil bragt helt op i Mjøsen ved at lade det drage op efter Glommen og Vormen. Aldrig saasnart var han kommet hjem til sin gaard om aftenen, førend han gjorde sig reisefærdig, gik ombord paa karven med 40 velvæbnede mænd og satte nu afsted sydefter, alt hvad han kunde. Kong Olavs reise gjennem Romerike var gaaet hurtigere, end smaakongerne havde tænkt, og han var allerede kommen til Eidsvold. Ketil ankom den næste morgen, da kongen gik fra ottesang, tog ham straks afsides og fortalte ham smaakongernes beslutning. Kongen sammenkaldte straks sine mænd og befalede dem at ruste sig; nogle sendte han om i bygden for at tilslige heste, andre op til Mjøsen for at skaffe baade og bringe dem ned til ham, saa mange de kunde faa fat paa. Imidlertid hørte han høimessen og spiste til middag; da han var færdig, skyndte han sig op imod Mjøsen, hvor hans folk mødte ham med fartøierne. Han gik selv paa karven med Ketil og saa mange, den kunde rumme; de øvrige fordelte sig paa baadene; ialt udgjorde kongens trop henved 400 mand. Det var blevet aften, inden de satte fra land; de roede hele natten; veiret var stille og roligt, og ingen merkede til dem. Endnu før dag naaede de Ringsaker, skyndte sig op og omringede de huse, hvor kongerne var, og som Ketil og hans mænd udpegede. Saaledes ventede de, til det blev lyst; ingen kunde komme ud, da kongerne blot havde faa folk om sig. De blev derfor med lethed grebne og førte frem for kongen. Denne lod Ring, Røreks broder, og kongen af Romerike og Valdres slippe med at aflægge ed paa, at de skulde forlade Norge og aldrig komme tilbage. Paa kongen i Gudbrandsdalen lod han tungen udskjære, og Rørek, som han ansaa for den farligste; lod han blinde og beholdt ham hos sig. De oprørske hendermænd og bønder blev haardt straffede.

—*Fra P. A. Munch Norges Historie.*

Fargo.

FARGO har forlængst vundet ry som et af de mest centrale steder i nordvesten for større stevner. Det var i 1905, ved Bjørnson-Bautaens afsløring ved landbrugsskolen i Fargo, at byens borgere og folket i de tilstødende distrikter, vaagnet til bevidsthed om, at Fargo var det logiske samlingssted for folket i de store norske settlementer i Red Riverdalen. Ved denne anledning samledes en vakker Junidag mellem otte og ti tusinde nordmænd i Fargo for at deltage i afsløringen af den norske digterkonge og folkeførers bauta.

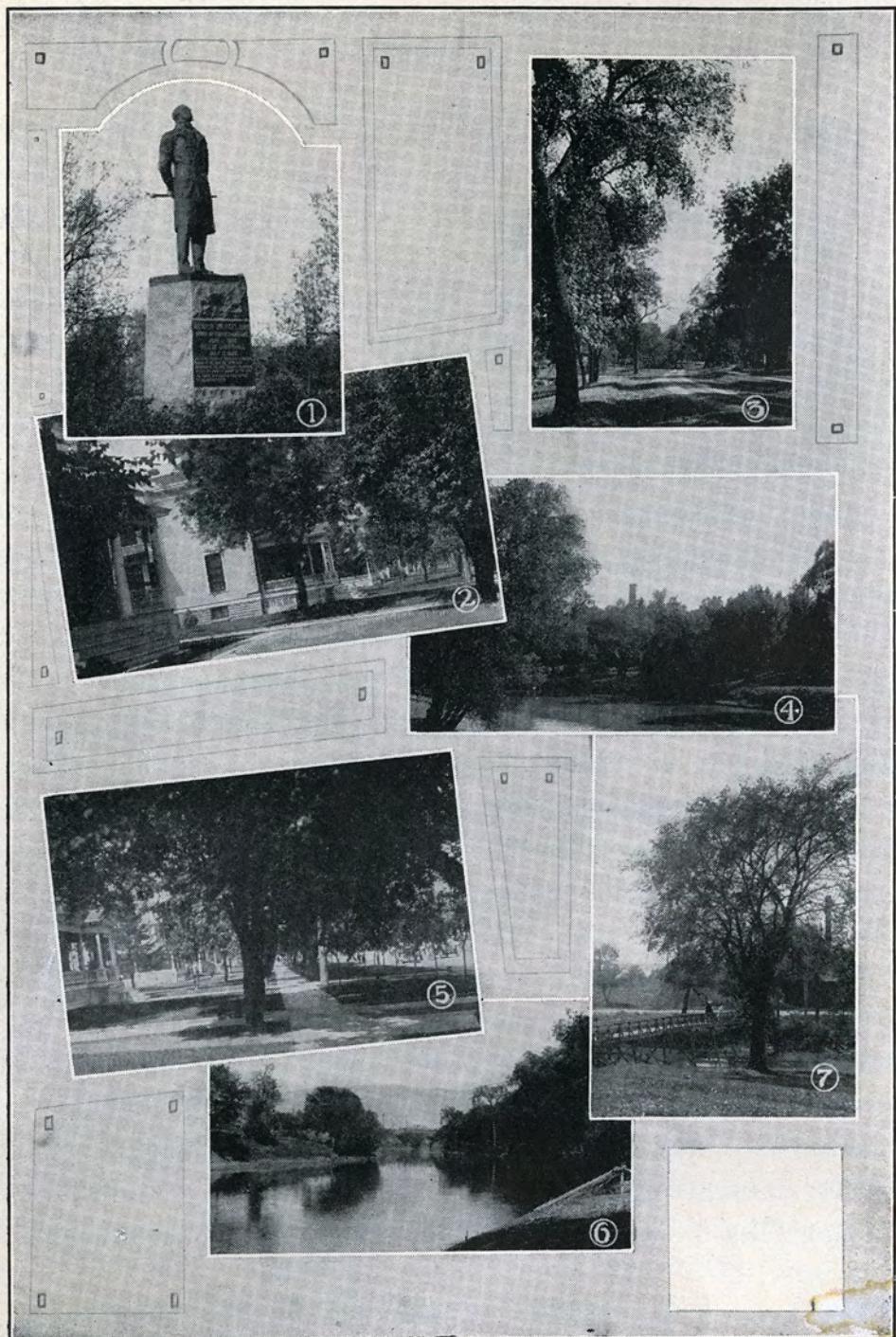
Senere har Fargo havt tusinder af nordmænd fra North Dakota og Minnesota som sine gjæster ved Wergelandsstatuens afsløring i 1908, samt ved den Forenede Kirkes aarsmøde, Haugebautaens og Ganger-Rolfs statuens afsløring i 1912, og næste sommer, naar *Mjøsenlaget* møder i Fargo, haaber man at opvise en tilslutning, der vil befæste Fargos ry, som nordmændenes samlingssted par excellence.

Fargo er saa at si knudepunktet for det jernbanenet, som omspænder hele staten North Dakota, der er kjendt som den "norskeste stat i unionen" med henimod 200,000 indbyggere af norsk byrd. Inden en cirkel paa 100 a 150 mile med Fargo som midtpunkt har man som nævnt de sterkeste norske settlementer i Amerika.

Fargo er beliggende 242 mil vestenfor tvillingbyerne, St. Paul og Minneapolis, 265 mil vestenfor Duluth, 300 mil nordenfor Sioux City, Iowa, og 200 mil søndenfor Winnipeg, Manitoba. Der ankommer til og afgaar fra Fargo ikke mindre end 52 passagertog hvert døgn, hvoraf flere er transkontinentale hurtigtog.

Med hensyn til hoteller er Fargo vel forsynet, idet magelig kan skaffes plads for 5,000 gjæster samtidig. Naar store stevner har været holdt der, har privatfolk velvillig stillet værelser til disposition, saa der aldrig har "manglet rum i herberget."

I de sidste to aar har Fargo manglet et forsamlingslokale stort nok til at imødekomme de krav som stilles af organisatio-

Billeder fra Fargo.

ner, der gjerne vilde møde her. Ildebrand la byens største forsamlingslokale i ruiner, men det savn, som derved opstod, er nu afhjulpet, idet der netop er fuldført et stort Auditorium, opført til et kostende af 90,000 dollars og med siddepladse for mere end tre tusinde mennesker. For flere norske stevner har man benyttet "Sønner af Norges" vakre hall, som nu disponeses af "Det norske Selskab," hvis indbydelse Mjøsenlaget har modtaget til at holde sit stevne i 1915 i Fargo. "Sønner af Norges Hall" har siddepladse for ca. 350 mennesker, samt et veludstyret klublokale, der vil bli stillet til Mjøsenlagets disposition under stevnet i Fargo.

Fargo er ingen fabrikby, men betegnes ofte som "Skolernes og Hjemmenes By." Statens landbrugsskole er den betydeligste undervisningsanstalt i byen og frekventeres af ca. 1,300 studenter hvert skoleaar. Desuden kan nævnes Oak Grove lutherske pigeskole med ca. 150 studenter. I nabobyen Moorhead, Minnesota, har man statens normalskole og ikke at forglemme—Concordia College, den betydeligste norske undervisningsanstalt i Red Riverdalen.

Af norske monumenter har Fargo og Moorhead flere end nogen anden by i Amerika. Først reistes Bjørnsons bauta ved landbrugsskolen i Fargo, dernæst Wergelandsstatuen—Vigelands berømte kunstverk—i Island Park, saa Hans Nilsen Hauges prægtige bauta ved Concordia College i Moorhead, saa Ganger-Rolf statuen i Fargo og sluttelig Ivar Aasen busten, som afsløredes sommeren 1913 ved Concordia College. Det norske folk har i bogstavelig forstand sat "merker" efter sig i disse byer.

Island Park, hvor Wergelandsstatuen er reist, er særdeles vel skikket for friluftsmøde, dersom laget skulde ønske at arrangere et saadant. Og det er vel selvsagt, at deltagerne i Mjøsenlagets stevne gjerne vil samles ved Wergelandsstatuen en sommeraften i Juni, naar træerne staar løvtunge med guldskjær over sig fra den synkende sol.

Det endelige arrangement for stevnet i Fargo er endnu ikke truffet. Programmet vil bli udarbeidet af lagets bestyrelse, og folket i Fargo vil gjøre sit bedste til at faa det gjennemført

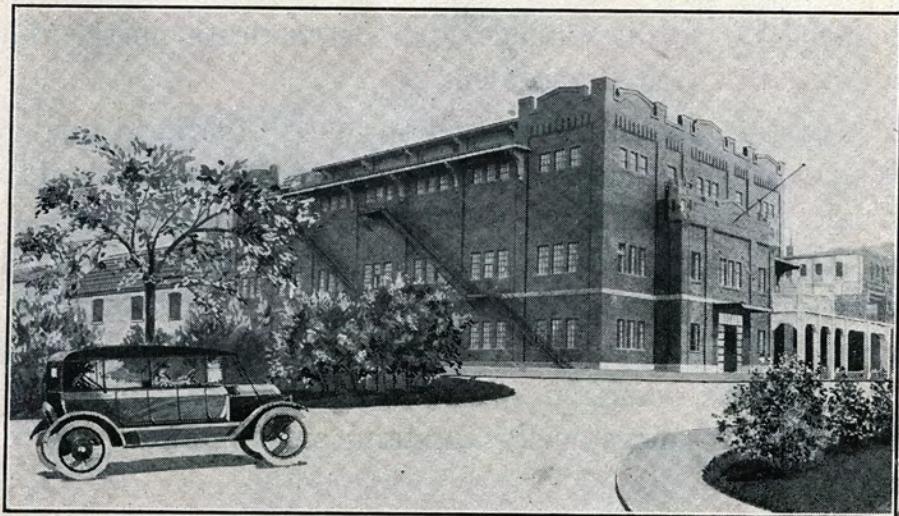
saa tilfredsstillende som muligt. Banketten vil sandsynligvis her—som i Minneapolis den 16de Mai 1914—bli glanspunktet.

North Dakotas guvernør—Hon. L. B. Hanna—som representerede sin stat ved jubilæumsfestlighederne i Norge ifjor, har givet underhaandsløfte om at tale ved banketten. Senator Asle J. Gronna, hvis Frue er fra Eidsvold og medlem af Mjøsenlaget, har ogsaa til sagt at ville være tilstede. Og bestyrelsen vil selvfølgelig iaar som ellers ha overraskelser at byde paa. I det heletaget kan man føle sig overbevist om, at stevnet i Fargo ikke vil staa tilbage for Mjøsenlagets tidligere stevner. Og da vil det bli vel værdt at overvære.

Løsenet medlemmerne mellem bør herefter være:

Vel mødt i Fargo den 24de og 25de Juni 1915!

—Peter Myrvold.

Fargos nye Auditorium.

Mjösenlagets medlemmer.

VARDAL.

Aas, Bernt	Deerfield, Wis.
Aas, Mrs. Bernt.....	Deerfield, Wis.
Akersven, C. M.....	Leeds, N. D.
Anderson, Carl	Beloit, Wis.
Brusven, Anton M.....	R. 3, Rothsay, Minn.
Brusven, Matias H.....	R. 3, Rothsay, Minn.
Borstad, B. L.....	Spokane, Wash.
Borstad, Lars	Bruce, S. D.
Casberg, Andreas.....	Toronto, S. D.
Casberg, H. H.....	Toronto, S. D.
Casberg, M. H.....	Toronto, S. D.
Dahl, David O.....	807 Will St., Waseca, Minn.
Dedrickson, Martin	Deronda, Wis.
Finstad, John A.....	Pigeon Falls, Wis.
Folingstad, Ole	Zumbrota, Minn.
Goserd, John	Sturgeon Bay, Wis.
Goserd, Thorwald	Sturgeon Bay, Wis.
Haugum, Carl	Portland, N. D.
Haugum, Pastor J. C.....	Auburndale, Wis.
Hansen, Lauritz	Deerfield, Wis.
Hansen, Mrs. L.....	Deerfield, Wis.
Holman, Iver H.....	Detroit, Minn.
Istrup, Mrs. Tina.....	3024 Irving Ave., Minneapolis, Minn.
Kolberg, August	Toronto, S. D.
Napstad, Carl	Portland, N. D.
Norland, Petter	Pigeon Falls, Wis.
Norland, Mrs. P.....	Pigeon Falls, Wis.
Owen, Mrs. A.	Sawyer, Wis.
Peterson, Ole.....	R. 3, Albert Lea, Minn.
Roe, Otto E.....	Boyceville, Wis.
Ramynke, C. H.....	Toronto, S. D.
Ringstad, Thor.....	Aneta, N. D.
Skjerven, Magnus.....	Plaza, N. D.
Skjerven, Ole.....	Plaza, N. D.
Schjenken, N. J.....	Belview, Minn.
Skonhovd, M. O.....	R. 4, Centerville, S. D.
Skorstad, John.....	3116 17th Ave. S., Minneapolis, Minn.
Stokke, Alex C.....	1629 Central Ave., Minneapolis, Minn.
Tande, Borre.....	Aneta, N. D.
Wildaasen, Ivar.....	Portland, N. D.
Weideman, Anton.....	Belview, Minn.

BIRI.

Aasen, Lars J.....	Gayville, S. D.
Anderson, A. J.....	Sutton, N. D.
Anderson, O. C.....	Rutland, N. D.
Bagstad, Miss Anna Emilia.....	Aberdeen, S. D.
Bjerke, P. O.....	Flandreau, S. D.
Bjerke, Mrs. P. O.....	Flandreau, S. D.

Dahle, Chris.	Hudson, Wis.
Ekeren, O. H.	Rothsay, Minn.
Enger, L. L.	630 Temple Court, Minneapolis, Minn.
Enger, N. L.	412 Cedar Ave., Minneapolis, Minn.
Elnestad, Andreas	Toronto, S. D.
Erickson, Thor	303 Cedar Ave., Minneapolis, Minn.
Evenson, Martin	Osseo, Wis.
Feiring, Ole P.	Cooperstown, N. D.
Furuseth, Henry	Brandt, S. D.
Hagen, N. J.	Pigeon Falls, Wis.
Halmrast, Andreas	1429 E. Franklin, Minneapolis, Minn.
Halmrast, Gust	Stillwater, Minn.
Haugen, Andrew	Flandreau, S. D.
Haugen, Mrs. Ellen	733 E. Lake St., Minneapolis, Minn.
Haugen, Lars	Flandreau, S. D.
Haugen, Ole P.	Flandreau, S. D.
Henricks, H.	2726 15th Ave. So., Minneapolis, Minn.
Johnson, E. H.	Mount Vernon, S. D.
Johnson, Otto	Strum, Wis.
Jorstad, Haaken	Waukegan, Ill.
Kampen, Ingvald A.	Cooperstown, N. D.
Lund, Olaus	Walcott, N. D.
Markeng, Martin	Rothsay, Minn.
Myhre, A. A.	Osseo, Wis.
Myrhum, Olaf	Waukegan, Ill.
Neperud, S. H.	Blair, Wis.
Olson, Miss Gina	Thor, Ia.
Onsrud, Peter P.	Rutland, N. D.
Pettersen, Petter A.	St. Peter, Minn.
Sagen, John	Pigeon Falls, Wis.
Sween, Emil	Huron, S. D.
Wicklund, O. M.	Milwaukee, Wis.

EIDSVOLD.

Amundsen, Martin	Red Wing, Minn.
Bjørensli, Julius	Watertown, S. D.
Bjørensrud, O. M.	Toronto, S. D.
Boxrud, C. H.	Red Wing, Minn.
Boxrud, John	Goodhue, Minn.
Boxrud, R. H.	Red Wing, Minn.
Dokken, John C.	Astoria, S. D.
Dokken, O. C.	Astoria, S. D.
Dunham, Gulbrand A.	R. 1, Pelican Rapids, Minn.
Dunham, Johan A.	R. 1, Pelican Rapids, Minn.
Dyste, Mrs. A. N.	800 22nd Ave. S., Minneapolis, Minn.
Elstad, Edvard	Webster, Minn.
Finstad, M.	Viroqua, Wis.
Fjeldstad, Mrs. Oliv.	1811 13th Ave. So., Minneapolis, Minn.
Gilbertson, E.	Red Wing, Minn.
Grondahl, Jens K.	Red Wing, Minn.
Grondahl, R. L.	Red Wing, Minn.
Habberstad, N. M.	418 N. Y. Life Bldg., St. Paul, Minn.
Halvorson, N.	Red Wing, Minn.
Hanson, Bennett	2901 15th Ave. So., Minneapolis, Minn.
Hansen, John	Hendricks, Minn.
Hansen, Miss Josephine	Hendricks, Minn.

Hawkinson, Chris.	Bay City, Wis.
Hanson, Mrs. Chris.	2710 E. Franklin, Minneapolis, Minn.
Holter, Pastor C. C.	Red Wing, Minn.
Julsrud, C.	Superior, Wis.
Julsrud, L. O.	Red Wing, Minn.
Julsrud, Mrs. L. O.	Red Wing, Minn.
Korslund, C.	Livermore, Ia.
Knutson, Ed.	Galesville, Wis.
Langseth, Hans N.	Barney, N. D.
Langseth, Marrin	Willington, Minn.
Langseth, Nils N.	Worthington, Minn.
Langseth, P.	1417 E. 23rd Ave., Minneapolis, Minn.
Lee, Emil L.	Red Wing, Minn.
Myhre, E. J.	R. 1, Bay City, Wis.
Opsal, Mrs. C. L.	Red Wing, Minn.
Ostlie, J. H.	Lakeville, Minn.
Pederson, A. C.	Kit Carson, Colo.
Pederson, Nicolai	Canby, Minn.
Tonsager, G. S.	20th Ave. So., Minneapolis, Minn.
Ulvin, M. A.	R. 1, Bay City, Wis.
Ulvin, O. A.	Red Wing, Minn.

FAABERG.

Allen, Mrs. A. H.	Red Wing, Minn.
Amundson, Andrew	Canby, Minn.
Arnesen, Carl	Brandt, S. D.
Arnesen, Peter	Brandt, S. D.
Berg, Martin	Zumbrota, Minn.
Bergsen, G. A.	44 Washington Ave. S., Minneapolis, Minn.
Bergsen, Mrs. G. A.	44 Washington Ave. So., Minneapolis, Minn.
Blegen, Prof. J. H.	1827 13th Ave. S., Minneapolis, Minn.
Borud, Even A.	Astoria, S. D.
Brun, Matt O.	2401 Marshal Ave., Minneapolis, Minn.
Carlson, Chris.	Chippewa Falls, Wis.
Døren, Carl	1924 Lincoln Ave., Minneapolis, Minn.
Fredriksen, Martin	Grand Falls, Minn.
Finsven, Bernt O.	1420 Chicago Ave., Minneapolis, Minn.
Grotum, Mrs. Marie	925 25th Ave. S., Minneapolis, Minn.
Hage C. F.	Toronto, S. D.
Hammer, Mrs. A.	1512 Monroe, N. E., Minneapolis, Minn.
Hanson, Mrs. Julia	Montevideo, Minn.
Hanson, Ole H.	Montevideo, Minn.
Haugen, Matias O.	Ulen, Minn.
Heggen, Nils	Northfield, Minn.
Hjermstad, Mrs. Otto P. K.	Chippewa Falls, Wis.
Hoff, C.	631 Central Ave., St. Paul, Minn.
Hoff, Peder O.	Fertile, Minn.
Iverson, M.	Gary, S. D.
Jorstad, Peter C.	Barton, N. D.
Jee, John	Rice Lake, Wis.
Lee, Nils	Drummond, Wis.
Lee, R. M.	Rice Lake, Wis.
Olson, Mrs. Christine	Canby, Minn.
Olsøn, Oluf	Rushford, Minn.
Onsum, Mrs. Christine	1420 Chicago Ave., Minneapolis, Minn.
Onsum, O. M.	Highwood, Ill. (Død)

Peterson, C. W.	Garretson, S. D.
Peterson, M. T.	Toronto, S. D.
Peterson, P. J.	Brandt, S. D.
Rindal, Emil	Canby, Minn.
Rundahl, O. L.	Fertile, Minn.
Rustad, P. B.	Montevideo, Minn.
Torgerson, H. P.	Astoria, S. D.
Torgerson, Tobias	Astoria, S. D.
Troseth, Albert E.	Ulen, Minn.
Ulland, A. O.	Detroit, Minn.

FEIRING.

Dahl, L. C.	722 Clark, St. Paul, Minn.
Fagerness, H. L.	Rushmore, Minn.
Fossum, Peter	Belview, Minn.
Jensen, Johannes	Heimdal, N. D.
Larsen, Ludvig	Axtell, Neb.
Melby, Miss Maren	2 Groveland Terrace, Minneapolis, Minn.
Mellby, O. F.	Thief River Falls, Minn.
Miller, Andrew	Rutland, N. D.
Sandvigen, Ole	La Fargo, Wis.
Stephenson, Hans	St. Croix Falls, Wis.
Sundby, Albert	Ellsworth, N. D.
Tosterud, And. E.	Hatton, N. D.

GJØVIK.

Anderson, Mrs. Anna M.	Portland, N. D.
Anderson, Miss Gudrun	Portland, N. D.
Anderson, John	Portland, N. D.
Andresen, Thorsten	126 14th Ave. No., Seattle, Wash.
Bakken, Emil	Brandt, S. D.
Brusven, Mathias	R. 3, Rothsay, Minn.
Elton, O. M.	New Richland, Minn.
Grimsby, Oscar	Beloit, Wis.
Halvorson, Hans	Turtle Lake, Wis.
Hoel, Harald	615 Cuse St., St. Paul, Minn.
Jacobson, O. T.	Colfax, Wis.
Johnson, Ole	Arland, Wis.
Lee, N. A.	Colfax, Wis.
Miller, Peter	Arland, Wis.
Newgard, A. J.	New Richland, Minn.
Newgard, August	La Crosse, Wis.
Nilson, Peder	Deerfield, Wis.
Nilson, Mrs. Peder	Deerfield, Wis.
Pederson, Mauritz	Henning, Minn.
Skonnord, Reidar	Minneapolis, Minn.
Skonnord, Thor. H.	Minnesota Transfer, Minn.
Skonnord, Mrs. Valborg	Minnesota Transfer, Minn.
Sonyson, Mrs. E. C.	1805 10th Ave. S., Minneapolis, Minn.
Stokke, Gustav	Thief River Falls, Minn.
Sveen, Halfdan	Hudson, Wis.
Tommeraasen, Anton	Grand Meadow, Minn.
Tommeraasen, Oscar	Benson, Minn.
Williams, Jens P.	Litchfield, Minn.

HAMAR.

Amundsen, P. C.	.....	Amery, Wis.
Anderson, Anton	.....	R. 2, Hendricks, Minn.
Antonsen, Anton	.....	Wendel, Minn.
Bakkerud, Thorleif	..... 113 Washington Ave. So., Minneapolis, Minn.	
Becken, Carl	.....	Kenyon, Minn.
Becken, John J.	..... 2323 Irving Ave. N., Minneapolis, Minn.	
Becken, Wm. J.	..... 2323 Irving Ave. No., Minneapolis, Minn.	
Becken, Paul J.	..... 2323 Irving Ave., No., Minneapolis, Minn.	
Brandon, H. A.	.....	Summit, S. D.
Dalby, Christ.	.....	Phoenix Bldg., Minneapolis, Minn.
Ericson, August	..... 2310 Logan Ave., Minneapolis, Minn.	
Ericson, Otto C.	..... 32 Wabash Ave., Chicago, Ill.	
Gaarder, Albert	..... 113 Washington, Ave. So., Minneapolis, Minn.	
Gaarder, Miss Christine	..... 113 Washington Ave. So., Minneapolis, Minn.	
Hanson, Peter	.....	Stoughton, Wis.
Haugen, Henry	.....	Sisseton, S. D.
Holmlund, Oscar	.....	Onalaska, Wis.
Holseth, Andreas	..... 921 Queens Ave. No., Minneapolis, Minn.	
Holter, John	..... 610 22nd Ave. No., Minneapolis, Minn.	
Ihle, Hans L.	.....	1342 Edgerton, St. Paul, Minn.
Jenson, Carl	.....	Rothsay, Minn.
Jenson, Oscar	.....	Rothsay, Minn.
Johanson, Christian	..... 220 Lowry Ave. N. E., Minneapolis, Minn.	
Johanson, Mrs. Marie	..... 921 27th Ave. So., Minneapolis, Minn.	
Johnson, Chris.	.....	Kandiyohi, Minn.
Johnson, Miss Marie	..... 2323 Irving Ave. No., Minneapolis, Minn.	
Larson, Martinus	.....	Elbow Lake, Minn.
Løken, Miss Emma	..... 1404 Humboldt Ave. S., Minneapolis, Minn.	
Mickeison, Magnus	.....	Westby, Wis.
Mikelson, Allen	..... 2509 Irving Ave. So., Minneapolis, Minn.	
Nyberg, John	..... 2411 Aldricht Ave. No., Minneapolis, Minn.	
Norseng, Martin	.....	River Falls, Wis.
Norseng, Mrs. Martin	.....	River Falls, Wis.
Nysted, Syvert	.....	Bradula, N. D.
Olson, Christ.	..... 1918 7th Ave. So., Minneapolis, Minn.	
Opsal, Dr. C. L.	.....	Red Wing, Minn.
Opsal, Miss Edna	.....	Red Wing, Minn.
Pederson, P.	..... 722 23rd Ave. No., Minneapolis, Minn.	
Sahlie, Lewis	.....	Wheeler, Wis.
Sundgaard, Mrs. O. J.	..... 1145 Edgerton, St. Paul, Minn.	
Synstad, Adolph	..... 1662 St. Anthony, St. Paul, Minn.	
Wold, Bernt	.....	Thief River Falls, Wis.

LILLEHAMMER.

Aasen, Hans	.....	Portland, N. D.
Christie, Ingwold	.....	Waukegan, Ill.
Christie, Mrs. Ingwold	.....	Waukegan, Ill.
Evenson, Peter	..... 707 7th St., So., Minneapolis, Minn.	
Krogstie, Mrs. Ottilie	..... 4213 Erwing St., Minneapolis, Minn.	
Miller, John O.	.....	Elbow Lake, Minn.
Olsen, Mrs. Severine	..... 314 Jackson, N. E., Minneapolis, Minn.	
Ravneberg, Edward	.....	Portland, N. D.
Rude, John	..... 1500 Monroe, N. E., Minneapolis, Minn.	
Rustad, Johan	.....	Kindred, N. D.

Skrukkerud, Gulbrand ..... Star Prairie, Wis.
 Torp, Jens ..... 19½ 5th St. N. E., Minneapolis, Minn.

LØITEN.

Halvorson, Henry M.	Wanamingo, Minn.
Hammer, L. N.	Galesville, Wis.
Hammer, Mathias N.	Galesville, Wis.
Hjermstad, C. F.	Red Wing, Minn.
Hjermstad, C. O.	Oak & Fifth Sts., Portland, Ore.
Hjermstad, Lars Reodor	Chippewa Falls, Wis.
Hjermstad, Otto P. K.	Chippewa Falls, Wis.
Johnson, Miss Christine	2429 27th Ave., Minneapolis, Minn.
Kvisgaard, Pastor Olaf	Ellsworth, Wis.
Olson, Oscar	Boyceville, Wis.
Oppegaard, Hans	Daisy, N. D.
Ostbye, Otto E.	Elbow Lake, Minn.
Pederson, Nils	Galesville, Wis.
Rommen, Henry	2614 Berry Ave., Chicago, Ill.
Sveen, Johan K.	Minot, N. D.
Synstad, Andreas	Toronto, S. D.
Thorpe, Andrew A.	Chippewa Falls, Wis.
Westgaard, A.	Toronto, S. D.
Westgaard, Ole	Astoria, S. D.

NES.

Ajer, Andrew J.	Boyceville, Wis.
Antonsen, Mrs. Aleta	Wendel, Minn.
Anderson, Mons	Deerfield, Wis.
Anderson, Mrs. Mons.	Deerfield, Wis.
Bredesen, Christian	Scarville, Ia.
Bredesen, Ole	Scarville, Ia.
Bredesen, Mrs. Ole	Scarville, Ia.
Bredvold, Martin	Springfield, Minn.
Browold, Hans W.	3229 Park Ave., Minneapolis, Minn.
Christianson, Christian	Canby, Minn.
Christianson, Even	Cedar Lake, Minn.
Christianson, John	Toronto, S. D.
Eeg, Even	Deerfield, Wis.
Eeg, Mrs. Even	Deerfield, Wis.
Engelstad, Adolph H.	Stoughton, Wis.
Engelstad, Anders L.	Stoughton, Wis.
Engelstad, Alvin F.	Deerfield, Wis.
Engelstad, Bendie F.	Deerfield, Wis.
Engelstad, Frantz L.	Deerfield, Wis.
Engelstad, Mrs. Frantz L.	Deerfield, Wis.
Engelstad, Fred F.	Deerfield, Wis.
Engelstad, Petter	Deerfield, Wis.
Engelstad, Ludvig F.	Deerfield, Wis.
Frydenberg, C. C.	Lofton, S. D.
Frydenlund, A.	De Forest, Wis.
Frydenlund, Mrs. A.	De Forest, Wis.
Frydenlund, Martin	Sun Prairie, Wis.
Frydenlund, Mrs. Martin	Sun Prairie, Wis.
Gaalaas, Peter	Stillwater, Minn.
Gjermundsen, Christ.	Stoughton, Wis.
Gjestvang, Peter	2627 28th St. E., Minneapolis, Minn.
Gjestvang, Mrs. Peter	2627 28th St. E., Minneapolis, Minn.

Gjovig, Even E.	Nome, N. D.
Hanson, G. S.	Harrisburg, S. D.
Hanson, Andrew	Gary, S. D.
Hanson, Frank	Gary, S. D.
Hanson, Olaf	Gary, S. D.
Hanson, Theo.	Gary, S. D.
Hanson, Simon	Baltic, S. D.
Hanson, Simon B.	Baltic, S. D.
Hanson, Mrs. John	Hendricks, Minn.
Hoel, Mathias	Deerfield, Wis.
Hoel, Mrs. Mathias	Deerfield, Wis.
Hovelsrud, John J.	Canton, S. D.
Hovelsrud, Martin	Canton, S. D.
Hulberg, C. F.	Whitehall, Wis.
Hulberg, Ed. T.	R. 3, Osseo, Wis.
Hulberg, Gilbert	R. 3, Osseo, Wis.
Jevne, Mrs. Gilbert	904 Minnehaha, Minneapolis, Minn.
Jenson, John O.	Sharon, N. D.
Jenson, Mrs. John O.	Sharon, N. D.
Johanson, Martin	Canby, Minn.
Johnson, Mrs. Agnete	Sharon, N. D.
Just, Mrs. Marie	1912 14th Ave. So., Minneapolis, Minn.
Kristianson, John	Cambridge, Wis.
Kristianson, Mrs. John	Cambridge, Wis.
Kristianson, Carl	Stoughton, Wis.
Kristianson, Lars	Stoughton, Wis.
Karlstad, Hans M.	Brookings, S. D.
Knatterud, Theo.	Cheyenne, N. D.
Larson, Ole R.	Canby, Minn.
Lee, A. E.	Springfield, Minn.
Lee, L. C.	Chippewa Falls, Wis.
Lee, John C.	Volga, S. D.
Lien, I. M.	Benson, Minn.
Lien, Mrs. I. M.	Benson, Minn.
Mahlum, Mons	Brainerd, Minn.
Mahlum, Mrs. Mons	Brainerd, Minn.
Malom, P. P.	Fingal, N. D.
Nyland, Andrew	Deerfield, Wis.
Nyland, Mrs. Andrew	Deerfield, Wis.
Olsen, Mrs. Martin	De Forest, Wis.
Olson, Hans E.	Newark, Ill.
Olson, Frantz	Edgerton, Wis.
Olson, Mrs. Frantz	Edgerton, Wis.
Olson, Hagbart	Norwik, N. D.
Odegaard, Albert	R 5, Brookings, S. D.
Odegaard, Cornelius	Canton, S. D.
Olstad, John	Deerfield, Wis.
Olstad, Mrs. John	Deerfield, Wis.
Osterberg, Alfred	Stoughton, Wis.
Ovthol, Anders	Cottage Grove, Wis.
Pederson, George	Deerfield, Wis.
Pederson, Carl	Fairview, S. D.
Peterson, Martin	Dexter, Minn.
Pederson, Hagbart	Hudson, S. D.
Simorson, Anders	Cambridge, Wis.
Simonson, Mrs. Anders	Cambridge, Wis.

Solberg, P.	Laurel Ave. So., Merriam Park, Minn.
Solberg, Mrs. P.	Laurel Ave. So., Merriam Park, Minn.
Solvesberg, Carl	Sharon, N. D.
Solvesberg, S. J.	Balaton, Minn.
Søberg, Andrew	Deerfield, Wis.
Søberg, Mrs. Andrew	Deerfield, Wis.
Stifferud, Peter	Edgerton, Wis.
Sveen, O. B.	Leland, Ia.
Thorson, Nick	Cheyenne, N. D.
Thoresen, Mathias	Durand, Wis

RINGSAKER.

Amb, Carl	Portland, N. D.
Anderson, Mrs. B. M.	4137 Dupont Ave. So., Minneapolis, Minn.
Anderson, Hans	Canton, S. D.
Anderson, Mrs. Mina	Hendricks, Minn.
Bergseng, Hans A.	44 Washington Ave. So., Minneapolis, Minn.
Bergseng, Ole	New Richmond, Wis.
Bangsberg, John	610 Mill St., La Crosse, Wis.
Bangsberg, Mrs. John	610 Mill St., La Crosse, Wis.
Bordseth, Even	Galesville, Wis.
Bogstie, T. O.	Brookings, S. D.
Brekke, Martinus	Renville, Minn.
Burkee, B. F.	Saint Hilaire, Minn.
Christianson, Chris.	Rothsay, Minn.
Christianson, Idius	Gully, Minn.
Dahl, H. M.	Seneca, S. D.
Dahlby, Hans O.	Belgrade, Minn.
Dose, Mrs. Jennie S.	857 Carroll St., St. Paul, Minn.
Engstad, Dr. Johs. E.	1790 Irving Ave. So., Minneapolis, Minn.
Emerson, L. A.	Toronto, S. D.
Emerson, B.	Toronto, S. D.
Evenson, Thos.	1052 N. California Ave., Chicago, Ill.
Fjelstad, Dr. C. A.	Red Wing, Minn
Gangestad, Mrs.	2327 17th Ave. So., Minneapolis, Minn.
Gilbertson, Haagen	Montevideo, Minn.
Gunderson, Thore	Beloit, Ia.
Hagen, John	Bisbee, N. D.
Hagen, Mrs. John	Bisbee, N. D.
Hulberg, Chr. M.	Benson, Minn.
Harverson, C.	Maple Plain, Minn.
Hansen, Math H.	Montevideo, Minn.
Hallum, Mathias Th.	750 Monroe, N. E., Minneapolis, Minn.
Hoiby, Iver	Kanawha, Ia.
Hoiby, Halvor A.	Beloit, Ia.
Hansen, Ole H.	Montevideo, Minn.
Hanson, Mrs. Julia.	Montevideo, Minn.
Halvorsen, Math B.	R. 1, West Salem, Wis.
Hansen, Christian	Diamond, S. D.
Hokenson, Lars	Montevideo, Minn.
Hanson, Math. N.	Fertile, Minn.
Haugled, Miss Martha	Stoughton, Wis.
Holstad, Mrs. Ole	Benson, Minn.
Hansen, John C.	Diamond, S. D.
Hanson, John	Cadott, Wis.
Haugen, Olaus	325 Monroe, Minneapolis, Minn.

Holmen, Lars	.....	Volin, S. D.
Ingberg, P. O.	.....	Hendrum, Minn.
Ingberg, G. T.	.....	Hendrum, Minn.
Johnson, Chris.	.....	Toronto, S. D.
Johnson, Gunnar	.....	Toronto, S. D.
Johanson, M.	.....	1715 Adams, La Crosse, Wis.
Johnson, Andrew L.	.....	R. 3, Osseo, Wis.
Kindley, B. O.	.....	Manning, N. D.
Kindley, Miss Hulda.	.....	Red Wing, Minn.
Kindley, John	.....	La Crosse, Wis.
Kindley, Ole	.....	1472 Raymond, St. Paul, Minn.
Kindley, Mrs. Ole	.....	1472 Raymond, St. Paul, Minn.
Kjos, T. T.	.....	Holmen, Wis.
Krogsrud, John J.	.....	Eagle Gorge, Wash.
Kvekim, L. J.	.....	McGregor, N. D.
Lehne, John O.	.....	Deer Park, Wis.
Lokken, Even	.....	Canby, Minn.
Lien, Miss Clara	.....	Benson, Minn.
Larson, Peder S.	.....	Abercrombie, N. D.
Lunden, Edw. E.	.....	Clear Lake, S. D.
Larson, Ludvik	.....	Wilson, Wis.
Lunde, Nils C.	.....	Portland, N. D.
Lee, Anton	.....	707 25th Ave. W., Minneapolis, Minn.
Mikkelsen, Gilbert	.....	Benson, Minn.
Mikkelsen, H.	.....	Toronto, S. D.
Mikkelsen, M.	.....	Toronto, S. D.
Mikkelsen, Mrs. J.	.....	3534 15th Ave. So., Minneapolis, Minn.
Mustad, Hans	.....	Deerfield, Wis.
Mustad, Mrs. Hans	.....	Deerfield, Wis.
Moe, Johannes	.....	Pigeon Falls, Wis.
Nelson, Hans	.....	Rushmore, Minn.
Norman, Ole	.....	Clear Lake, S. D.
Ousdahl, Mrs. S.	.....	2729 14th Ave. So., Minneapolis, Minn.
Onsum, L. L.	.....	Pelican Rapids, Minn.
Odegaard, Ole A.	.....	R. 5, Brookings, S. D.
Peterson, O. C.	.....	Volin City, S. D.
Pederson, Ole	.....	Canby, Minn.
Ringh, M. M.	.....	Benson, Minn.
Rustad, P. B.	.....	Montevideo, Minn.
Sagen, H. A.	.....	Toronto, S. D.
Sagen, A. A.	.....	Montevideo, Minn.
Sagen, Syver	.....	Toronto, S. D.
Sagen, Ole N.	.....	Galesville, Wis.
Sand, Mrs. Bertha	.....	Montevideo, Minn.
Samsdal, P. O.	.....	Benson, Minn.
Saugstad, Chris. L.	.....	Grandon, S. D.
Saugstad, M. A.	.....	Hitchcock, S. D.
Saugstad, Mrs. M. A.	.....	Hitchcock, S. D.
Saugstad, S. A.	.....	Hitchcock, S. D.
Skarloken, Simon	.....	Toronto, S. D.
Solberg, L. C.	.....	Gary, S. D.
Syverud, M. L.	.....	Canton, S. D.
Simenstad, Gilbert	.....	Benson, Minn.
Sigstad, Bernt E.	.....	Attruck, Wis.
Simondsen, Ole	.....	Fosston, Minn.
Simonson, Simon	.....	Deerfield, Wis.

Simonson, Mrs. Simon	Deerfield, Wis.
Tande, Ole	Northfield, Minn.
Tande, S. J.	Aneta, N. D.
Thronson, J.	Clear Lake, S. D.
Vinger, Mrs. Johanne.....	2521 26th Ave. So., Minneapolis, Minn.
Wettnem, John	Estelline, S. D.

ROMEDAL.

Bakken, Miss Inga	601 Washington St. N. E., Minneapolis, Minn.
Berg, Emil	Elbow Lake, Minn.
Berg, Johan	Elbow Lake, Minn.
Berg, Hans	Ralph, S. D.
Bjornstad, S.	Rogers, N. D.
Fjeldstad, Erick	823 16th Ave. So., Minneapolis, Minn.
Harstad, L. K.	Elbow Lake, Minn.
Johanson, Martin	Wendel, Minn.
Lilleberg, Ole O.	Jackson, Minn.
Madson, Otto	Deerfield, Wis.
Madson, Mrs. Otto	Deerfield, Wis.
Nilsen, Ole	Volga, S. D.
Olsen, Christ	Sharon, N. D.
Olson, Ole	Chippewa Falls, Wis.
Sande, Jens	Elbow Lake, Minn.

STANGE.

Alm, Lars	686 Iwy St., St. Paul, Minn.
Alm, Michal	686 Iwy St., St. Paul, Minn.
Alm, Rasmus	Findlaysen, Minn.
Alm, Mrs. Anna.....	Bricelyn, Minn.
Anderson, O. A.	Lyle, Minn.
Bakke, D. B.	Thief River Falls, Minn.
Bakke, Lars	Thief River Falls, Minn.
Elton, Ole	Carrington, N. D.
Foss, Anton Larson.....	R. 4, Rothsay, Minn.
Frydental, Lars	118 W. George St., St. Paul, Minn.
Fjelsom, John	Binget, Sask., Canada.
Granrud, Even E.	Pelican Rapids, Minn.
Granrud, Ole E.	Pelican Rapids, Minn.
Gellund, C.	Constance, Minn.
Hagen, Christ.	2124 7th St. So., Minneapolis, Minn.
Hagen, Johan	398 Wabasha, St. Paul, Minn.
Hagen, C.	796 Hawthorne, St. Paul, Minn.
Hemstad, Ludvig	Rockton, Wis.
Helseth, Even A.	R. 3, Rothsay, Minn.
Helseth, Halver	R. 3, Rothsay, Minn.
Helseth, Ole G.	Pelican Rapids, Minn.
Hjermstad, H. L.	Red Wing, Minn.
Ihle, John	Chippewa Falls, Wis.
Johnson, Mrs. Oline.....	1620 Talman St., Chicago, Ill.
Maasjo, Johan	Pelican Rapids, Minn.
Maasjo, Thomas E.	Pelican Rapids, Minn.
Maasjo, Ole E.	Fingal, N. D.
Myhre, Mrs. Mina	Esterville, Ia.
Nødsle, Ole H.	R. 1, Erhard, Minn.
Nottestad, Christian	Pelican Rapids, Minn.
Oustad, K.	City Hall, Minneapolis, Minn.
Ottestad, M. P.	Zumbrota, Minn.

Rusten, Ole	Grace City, N. D.
Rognstad, Ole	Osseo, Wis.
Sjølander, C. A.	Holman, Wis.
Stolpestad, Mrs. A.	445 Wheeler Ave., St. Paul, Minn.
Vasaasen, O. K.	R. 1, Erhard, Minn.
Wick, Richard	1219 Adams St., Minneapolis, Minn.
Wick, Mrs. Richard.....	1219 Adams St., Minneapolis, Minn.
Wolla, E. C.	Benson, Minn.

TOTEN.

Atlungstad, Hans	Turtle Lake, Wis.
Bagstad, T. A.	Adams, Minn.
Bagstad, Alex	Yankton, S. D.
Bagstad, Mrs. Clara	Volin, S. D.
Berg, Adolph	Red Wing, Minn.
Dahl, Mrs. Emil	818 E. 18th St., Minneapolis, Minn.
Dyste, Nils	3212 4th Ave. So., Minneapolis, Minn.
Dyste, A. N.	800 22nd Ave. So., Minneapolis, Minn.
Dyste, G. M.	Forman, N. D.
Jensen, Agaton	R. 6, Chippewa Falls, Wis.
Grevsrud, Miss Johanna	3601 Longfellow, Minneapolis, Minn.
Grevsrud, Miss Sophie	3601 Longfellow, Minneapolis, Minn.
Gullicksen, Alfred	R. 6, Chippewa Falls, Wis.
Glemmestad, M.	Tyler, Minn.
Gunderson, Nels	Valley City, N. D.
Gryttenholm, Sigurd	La Crosse, Wis.
Holl, Hans	Forman, N. D.
Helgestad, Haral	Eau Claire, Wis.
Johnson, Haaken	1022 Harmon Place, Minneapolis, Minn.
Johnson, Tollef	Red Wing, Minn.
Johnson, Julius	Heimdal, N. D.
Myrvold, Peter	Fargo, N. D.
Nymon, Mrs. Karine	S. F. R. 2, Box 119, Minneapolis, Minn.
Notteby, Ervin	Oakdale Farm, Excelsior, Minn.
Overn, Ole	St. Peter, Minn.
Paulson, Martin	Montevideo, Minn.
Sagvold, Olaf	Hartland, Minn.
Sater, Martin	Toronto, S. D.
Skramstad, Ole	Montevideo, Minn.
Sulestad, Olaus	Canton, S. D.
Thune, Miss Marie	818 E. 18th St., Minneapolis, Minn.

VANG OG FURNES.

Bakken, Martin	Benson, Minn.
Bakkewold, Emil	2550 Nicollet, Minneapolis, Minn.
Christoffersen, John	Fingal, N. D.
Dahl, Christian	Elbow Lake, Minn.
Dahl, Mrs. Christian	Elbow Lake, Minn.
Dahl, Christian	2910 Diverse Ave., Chicago, Ill.
Dahl, C. O.	Baldwin, Wis.
Diesen, Lars	Buchanan, Sask., Canada.
Engelstad, P.	Thief River Falls, Minn.
Evenson, Miss Ragna	3000 Park Ave., Minneapolis, Minn.
Gillie, H. O.	Jackson, Minn.
Gillie, Olaf	Jackson, Minn.
Haatvedt, Mrs. O.	Butterfield, Minn.
Harstad, Mrs. Elise	Elbow Lake, Minn.

Jesnes, Lars O. .... 2075 Temple Court, Minneapolis, Minn.
Johanson, Mrs. Anna ..... 3728 N. Monticello, Chicago, Ill.
Johanson, Mrs. Martin ..... Wendel, Minn.
Kylstad, John M. .... Englevale, N. D.
Lehne, John O. .... Deer Park, Wis.
Melby, Pastor O. A. .... New Richland, Minn.
Nilsen, Helge ..... Ruthon, Minn.
Pedersen, Bernt ..... Norman, Minn.
Rohne, Ole G. .... Edinburg, N. D.
Stafseng, Olaf ..... Wendel, Minn.
Wold, C. B. .... Englevale, N. D.
Wold, Martin M. .... 918 E. 36th St., Minneapolis, Minn.

